

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 104

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

3

OŽUJAK
2012

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisk

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://h.p.p.l.s.a.v.e.z.h.r>

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotićeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na ziro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza broj 2360000-1101495742, pri čemu na uplatnici ili i obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš preplatnički broj.

Godišnja preplata za inozemstvo

iznosi **35 eura**, a uplaćuje se na račun SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva jest HR4123600001101495742.

Cijena pojedinačnog primjerkra je 15 kuna (+ poština).

Vaš preplatnički broj

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnicu za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@plsavez.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini svim preplatnicima šalje uplatnica za preplatu.

108 Zajednički ciljevi u europskom okviru

111 Plan izleta - ključ uspjeha planinarskog društva

120 S mladima u planine - najljepši put do cilja

123 Velebitski dan i noć za sjećanje

Sadržaj

Članci

- 108** Zajednički ciljevi u europskom okviru
Alan Čaplar
- 111** Plan izleta - ključ uspjeha planinarskog društva
Alan Čaplar
- 116** Planinarska priznanja – lice i naličje
prof. dr. Željko Poljak
- 120** S mladima u planine – najljepši put do cilja
Nada Banović
- 123** Velebitski dan i noć za pamćenje
Štefanić Dimač
- 128** Kroz trnje do zvijezda
Denis Vranješ
- 132** Kapelski planinarski put
Nikola Sedmak
- 135** Grande Nabois
Denis Guštin

Info

- 140** Kamenjak na otoku Rabu (408 m)
- 142** Planinarska obilaznica Hej-lop
- 142** Planinarski dom »Paklenica«
- 143** Lukina jama - »jama nad jamama«
- 143** www.hpd-sokolovac.hr
- 143** Vremeplov

Rubrike

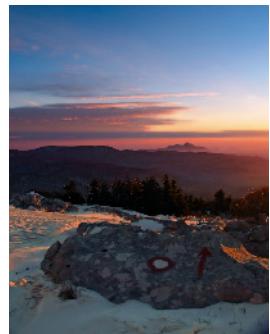
- 144** Hrvatska planinarska obilaznica u 2011. godini

Tema broja

Zajednički ciljevi u europskom okviru - susret predstavnika PZS-a i HPS-a u Zagrebu

Naslovnica

Zimsko jutro u Velikoj Kapeli (u daljini Klek), foto: Nikola Sedmak

- 149** **Vijesti:** Završena opća planinarska škola u Sinju, Zimski pohod na Pliš, Održan 10. zimski pohod Sesvete - Lipa, Sa Stipom Božićem na K2, Skupština »Zanatlije« u Osijeku, Priznanja karlovačkim planinarima, Monografija o povijesti karlovačkog planinarstva, Skupština HPD-a »Sokolovac«, Jubilarni »Papučki jaglaci«, Ispiti za vodiče

- 155** **Kalendar akcija:** Stručni tečajevi i škole HPS-a u 2012. godini, Ususret Danima hrvatskih planinara na Mljetu

Zajednički ciljevi u europskom okviru

U Zagrebu održan sastanak predstavnika

Planinske zveze Slovenije i Hrvatskoga planinarskog saveza

Alan Čaplar, Zagreb

Usjedištu HPS-a u Zagrebu 25. siječnja održan je sastanak dužnosnika Planinske zveze Slovenije i Hrvatskoga planinarskog saveza. Predstavnici PZS-a bili su predsjednik Bojan Rotovnik, potpredsjednici Slavica Tovšak i Borut Peršolja te generalni sekretar Matej Planko. HPS su predstavljali predsjednik Hrvoje Kraljević, dopredsjednik Tomislav Čanić, predsjednik Izvršnog odbora Vladimir Novak, glavni tajnik Darko Berljak te pročelnik Komisije za promidžbu i izdavaštvo i urednik »Hrvatskog planinara« Alan Čaplar.

Na početku sastanka predsjednici dvaju saveza ukratko su predstavili ustrojstvo i operativno funkcioniranje obaju saveza te izrazili uzajamno uvažavanje dosadašnjih postignuća i rezultata. Planinarska udruga u Hrvatskoj djeluje od 1874. godine, a od 1898. izdaje časopis »Hrvatski planinar«. Danas HPS ima 300 udruga članica u kojima je registrirano oko 27.000 članova. Skupština Saveza održava se svake četiri godine, a bira predsjednika, dopredsjednika, predsjednika Izvršnog odbora, koji je mandatar za izbor još deset članova toga tijela, te članove Nadzornog odbora i Suda časti. Stručni i organizacijski rad odvija se u petnaest komisija. Ured HPS-a ima tri profesionalna djelatnika, a sav ostali rad obavlja se volonterski. Godišnji proračun Saveza iznosi oko dva milijuna kuna, od čega 30% čini prihod od članarine. Posljednjih je godina broj članova u porastu.

Planinska zveza Slovenije osnovana je 1893., a od 1895. izdaje časopis »Planinski vestnik«. Danas PZS ima 269 udruga članica i oko 58.000 članova, od čega oko 4000 s plaćenom »A« članarinom. Skupština se održava svake godine, a na izbornoj skupštini biraju se predsjednik i tri potpredsjed-

Predsjednik PZS-a Bojan Rotovnik i predsjednik HPS-a Hrvoje Kraljević

nika koja on predlaže, te Nadzorni odbor, Sud časti i četiri člana Upravnog odbora. Operativni rad zadaća je Upravnog odbora od 26 članova, a čine ga predsjednik, dopredsjednici, predstavnici međudruštvenih odbora i pročelnici komisija, dok se stručni rad odvija putem šest temeljnih komisija. U sjedištu PZS-a zaposleno je jedanaest profesionalnih djelatnika. U godišnjem prihodu PZS-a, koji iznosi oko dva milijuna eura, 40% čini prihod od članarina, 30% prihodi iz javnih izvora financiranja (najviše iz proračuna Ministarstva obrazovanja i sporta), a preostalih 30% iz drugih djelatnosti. Zahvaljujući brojnosti članstva, PZS je najveća sportska organizacija u Sloveniji pa uživa poseban status u nacionalnom olimpijskom savezu i slovenskoj javnosti.

Uz razgovor o dosadašnjoj plodnoj suradnji HPS-a i PZS-a, napose u razdoblju od 1991. naovamo, kada su PZS i HPS dobili ulogu krovnih

planinarskih udruga u novonastalim samostalnim državama, utvrđeno je da oba saveza imaju iste ciljeve i stajališta o raznim pitanjima o kojima se raspravlja i odlučuje unutar samih saveza te u međunarodnim planinarskim asocijacijama. Glavni naglasak razgovora bio je zato na iskustvima u pogledu članstva u tim asocijacijama, kao što su UIAA, Club Arc Alpin (suradnja alpskih država), Balkanska planinarska unija, IFSC, ISMF i ERA (Europski pješački putovi), te je dogovoren da u tijelima UIAA-a i drugim asocijacijama, u slučajevima kada na sastancima ne može sudjelovati predstavnik HPS-a ili PZS-a, interes obaju saveza kao zajednički delegat zastupa nazočni predstavnik HPS-a ili PZS-a.

Kao pridružena članica Balkanske planinarske unije, PZS je predložio isti oblik pridruženog članstva i HPS-u, ali i istaknuo zainteresiranost da djelovanje slovenskog Saveza u okvirima te organizacije bude potpuno uskladeno s djelovanjem HPS-a. Tu asocijaciju sada čini sedam punopravnih članica i dvije pridružene.

Potvrđeni su također i zajednički ciljevi u formirajuju Europskoga planinarskog foruma, čime koordinira PZS i u čemu mu HPS daje punu potporu. Cilj uskladenog djelovanja i svih oblika međunarodne suradnje, pogotovo na europskoj

razini, jest postići snažniji utjecaj na donošenje dokumenata o temama važnim za planinarstvo u tijelima EU-a te drugdje gdje se takve odluke donose. Posebno je istaknuta zainteresiranost obaju saveza za ostvarivanje planinarskih mogućnosti u Hrvatskoj i Sloveniji koje se otvaraju skrom hrvatskim pristupanjem u članstvo EU-a.

Dio razgovora posvećen je i mogućnostima proširenja mreže europskih pješačkih putova (E6, E12, Via Dinarica) i na Hrvatsku. Unatoč inicijativama HPS-a, na višim državnim razinama dosad nije iskazana zainteresiranost za takve putove kao dijela ukupne turističke infrastrukture u Hrvatskoj. Predstavnici PZS-a iznijeli su svoja iskustva i ponudili daljnju pomoći u prenošenju tih iskustava budući da je uspostava europskih pješačkih putova i u Hrvatskoj moguća samo prema modelu nalik onome koji postoji u Sloveniji i drugim europskim zemljama, a koji se temelji na organizacijskoj, finansijskoj i izvedbenoj zainteresiranosti te usklađenosti i suradnji najviših državnih, turističkih, šumarskih, ugostiteljskih i planinarskih ustanova i udrug. Dogovoreno je da HPS o svojim namjerama i zamislima u vezi s europskim pješačkim putovima podrobnije upozna PZS, koji će mu dati korisne savjete na temelju iskustava iz sudjelovanja u slovenskom nacionalnom odboru za te puteve.

Razmjena
prigodnih
darova na
početku
sastanka
predstavnika
PZS-a i HPS-a

Predstavnici dvaju saveza izrazili su uzajamno uvažavanje postignuća i rezultata, potvrdili zajedničke ciljeve te dogovorili nove oblike suradnje

Na sastanku se razgovaralo i o iskustvima sa zakonskom regulativom vezanom uz gorsku službu spašavanja, planinarske puteve i planinarske kuće. Propisi u obje zemlje ne prepoznaju specifičnosti planinarskih kuća, koje često ne mogu zadovoljiti kriterije predviđene za ugostiteljske objekte, niti im je pružanje ugostiteljskih usluga primarna namjena. Slično je stanje i u drugim europskim zemljama koje imaju planinarske objekte u visokim planinama pa oba saveza očekuju da će suradnja na europskoj razini rezultirati donošenjem specifičnih propisa o planinarskim objektima, koji će se zatim prenijeti i u zakonodavstva zemalja članica EU-a.

PZS u 2012. i 2013. uvodi središnju evidenciju članstva, ponajprije radi sveobuhvatnijeg sustava osiguranja članova na planinarskim akcijama. Prikupljanje podataka u okviru evidencije o članovima obveza je planinarskih društava, a u provedbi projekta posebna se pozornost posvećuje zaštiti osobnih podataka.

Uz potvrdu vrlo dobre višedesetljetne prakse, potvrđen je sporazum o reciprocitetu glede noćenja u planinarskim kućama u Hrvatskoj i Sloveniji za članove HPS-a i PZS-a. Također je dogovoren da od proljeća ove godine počne prodaja slovenske planinarske literature, priručnika i zemljovida u Uredu HPS-a u Zagrebu i putem web-trgovine HPS-a te prodaja hrvatske planinarske literaturu u sjedištu PZS-a u Ljubljani i na webu PZS-a, čime će korisne informacije biti još dostupnije članovima

obaju saveza. Dogovoreno je da se do kraja veljače potpiše sporazum o prodaji izdanja, a razgovaralo se i o mogućnosti proširenja sporazuma na naručivanje pretplate na »Hrvatski planinar« i »Planinski vestnik«. Proteklih je godina izdavačka djelatnost u oba saveza značajno unaprijedena, a istodobno je zapažen obostran porast interesa za nabavu planinarske literature iz susjedne države.

Potvrđeno je da dosadašnju uspješnu suradnju treba nastaviti na svim razinama, sudjelovanjem predstavnika HPS-a i PZS-a na protokolarnim skupovima (skupštinama, proslavama obljetnica, danima planinara i sl.), sastancima uredništava »Planinskog vestnika« i »Hrvatskog planinara«, suradnjom i razmjenom iskustava između srodnih komisija obaju saveza, sudjelovanjem članova na školama, tečajevima i alpinističkim ekspedicijama u organizaciji HPS-a i PZS-a te izravnom suradnjom planinarskih društava. Oba saveza i dalje će osobito podupirati intenzivniju suradnju planinarskih društava u pograničnim područjima uza zajedničku državnu granicu.

Radi snažnijeg povezivanja dogovoreni su i konkretni oblici suradnje na predstojećim skupovima HPS-a i PZS-a te časopisa »Hrvatski planinar« i »Planinski vestnik«, kao i na svim razinama gdje postoji interes za upoznavanje i razmjenu iskustava. PZS je pozvao hrvatske planinare da sudjeluju u školama i tečajevima u njegovoj organizaciji (tečajevima za vodiče, voditelje mlađih...). Troškove sudjelovanja za dva sudionika iz HPS-a snosit će PZS. HPS je uputio poziv da se maloj planinarskoj školi koja će se održati krajem lipnja u planinarskoj kući Alan na Velebitu pridruže i najmlađi planinari iz Slovenije, pri čemu će troškove njihova sudjelovanja snositi HPS. Predstavnici HPS-a predložili su i da se organiziraju zajednički usponi na najviše vrhove obiju država, koji bi bili namijenjeni ponajviše planinarima iz susjedne države (uspon slovenskih planinara na Dinaru i hrvatskih planinara na Triglav). Predstavnici PZS-a upoznali su hrvatske kolege s inicijativom skupine mlađih planinara iz Koreje, zainteresiranih da u deset dana obidu i upoznaju hrvatske planine. Dogovoreno je i da se za dvije godine održi sličan sastanak kojem će domaćin biti PZS, a na kojem će se razmotriti ostvarenja i razmijeniti iskustva o postignućima u tom razdoblju.

Plan izleta – ključ uspjeha planinarskog društva

Kako napraviti dobar plan društvenih izleta i osnažiti svoje planinarsko društvo

Alan Čaplar, Zagreb

Planinarima ne treba posebno objašnjavati i naglašavati da su izleti u planine glavna i središnja aktivnost planinarskih društava i glavni razlog zašto se netko uopće učlanjuje u planinarsko društvo. Razumljivo je da ljudi ne dolaze u planinarska društva radi zahtjevnih radnih akcija na planinarskim kućama i putovima, organiziranja i vođenja izleta ili sudjelovanja u upravnim i administrativnim poslovima.

Također, lako je zapaziti i razumjeti da upravo planinarska društva koja priređuju kvalitetne i

atraktivne izlete u pravilu imaju i najviše članova. Dakako, to je začarani krug: što je više kvalitetnih i atraktivnih izleta, to je veći interes za sve društvene aktivnosti; ako pak u planinarskom društvu nema vodiča i atraktivnih izleta, neće biti dovoljno članstva ni pokretačke snage za nove akcije. Ključan je čimbenik za pokretanje aktivnosti i osnaživanje planinarskog društva – izrada dobrog plana izleta.

Plan ili program izleta jedan je od temelja za uspješnost svakoga planinarskog društva premda

Planinarska društva koja imaju kvalitetne i atraktivne izlete u pravilu imaju i najviše članova. Dakako, to je začarani krug: što je više kvalitetnih i atraktivnih izleta to je veći interes za sve društvene aktivnosti, a ako nema vodiča i atraktivnih izleta u planinarskom društvu neće biti ni dovoljno članstva ni pokretačke snage za nove akcije. Jedan od ključeva kako pokrenuti aktivnost i osnažiti svoje planinarsko društvo je izrada kvalitetnog plana izleta

<p>Hrvatsko planinarsko društvo ŽELJEZNIČAR & OSNOVNA ŠKOLA - ZAPRUBE</p>	<p>PROGRAM IZLETA PLANINARKE GRUPE »GOIZIKE« 2006./2007.</p>
<p>listopad SAMOBORSKO KOTAR: GORJE GORJE: Oštrelj</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednodnevni izlet autobusom s zapadnog kraja Gorjaka (Gorje) do seđi u moru) Špilja Vrelo - Gorje Jelener - Tuhobici - Benkovic Fužirski - Fuzine 	<p>Rovinj - vrh Veliki Črnc - pl. kuća - Akvile Sudinke na Velikom polju - pl. dom „Željezničar“ na Oštrelju - Stražnica - Velika vrsata - Mali Lipovac</p>
<p>studeni GORSKI KOTAR: Tubobici kod Fužina</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednodnevni izlet autobusom s zapadnog kraja Gorjaka (Gorje) do seđi u moru) Špilja Vrelo - Gorje Jelener - Tuhobici - Jelenčići - Benkovic Fužirski - Fuzine 	
<p>vrijedan BILOGORAC: Kamenitovac</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednodnevni izlet autobusom na stanicu hrvatske zore - Bistrica kod Biogradova Majgradić - pl. dom „Kamenitovac“ - kružni put - Biologorskim stazama - pl. dom „Kamenitovac“ 	
<p>travanj HRVATSKO ZAGORJE: Brezovica kod Kaprine</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednodnevni izlet vlakom Zutinica - vrh Brezovica - pl. kuća „Akvile hizla“ - Sv. Tr kralja - Hudnjakovo (načelstvo krapinsko-praskovjice) - Kaprina 	
<p>svibanj VELEBIT: Veliki Sadovišće i Paklenica</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednodnevni izlet autobusom na izleti Velebit Baške Oštrelje - vrh Veliki Sadovišće - Baške Oštrelje - Starigrad Paklenica - Velika Paklenica - pl. dom „Paklenica“ - Starigrad Paklenica 	

HPD KAPELA PLAN IZLETA ZA 2012.	
Upravljanje	
N. 1.	
PD. 2	KUM - neopredviđeni početak
P. 6.	Ratna Te Kočja
IZLETI	
N. 15.	ŠIBLJE - VELIKI USTVARAKE
PD. 15.	ŠIBLJE - VELIKI SAZAČ
PS. 20.	Pravoslavni Š redobravni Kapelje
N. 22.	VINKOVCI
N. 23.	ŠIBLJE
N. 29.	Sveti Gora
Fajnčija	
N. 1.	ŠIBLJE - ČUDOMIĆE - BRELJAC
PD. 11.	ŠIBLJE STRELE - ŽEMŠKI IZPON
N. 19.	Mihaljevac - Gubica - Šlana Poreč - Gorilica
N. 25.	Kukšići
PS. 26.	PEČKA - ženski izpon
N. 27.	ZUBERBRAČ - SLAPNICA
Projekti	
N. 4.	Volonterstvo state
PE. 9, 10, 11.	ZIMSKI IZPON NA ZAVIŽAN
N. 13.	PROVALA - VELIKI VELJAN GRAD
N. 14.	PLAVNIČKO - ŠIBLJE - ŠIBLJE - ŽITARICE
SL. 17.	EKO - AKCIJA I
N. 18.	Zemljoradni - Streljepa
SL. 24.	EKO - AKCIJA II
N. 25.	ŠIBLJE - ŠIBLJE
N. 26.	Mihaljevac - Šlana Veljana potoka
SL. 30.	EKO - AKCIJA III
Doprinosi	
N. 8.	BUTRA - RT KAMENAK
N. 8.	Šiblje
Prem. 9.	VLAŽNA STANISTA
N. 15.	IN MEMORIAM - KRIVI PUVEVINSTE
N. 21.	BRDICE
N. 22.	GROMSKA KUĆA - ČELIMBABA GPP - ŠKOLA
SL. 20-04.-05.05.	LASTOV - ČEDRICA (BZ)
N. 29.	HRDOV AUSTRIJA - GPP - ŠKOLA
Udaljenosti	
N. 1.	MILOŠ VODIĆ
N. 29.	DIREKTNA DOSTAVA

Tiskani godišnji planovi društvenih izleta zagrebačkih planinarskih društava
(HPD Zagreb-Matica - Sekcija društvenih izleta 2003., HPD Željezničar - grupa Gojzeki 2006./2007., HPD Kapela 2012.)

Društveni planinarski izleti središnja su aktivnost planinarskih društava

se o tome rijetko kada govori. Opravданje za neostvarene želje i zamisli u društvenom se radu često traži negdje drugdje – u nezainteresiranosti mladih za učlanjenje u planinarska društva, planinarima nesklonoj zakonskoj regulativi, ulozi HPS-a ili se jednostavno sve svodi na fatalistički zaključak – »tu se ništa ne može učiniti«. Čudno je da o planiranju izleta čak ni u »Hrvatskom planinaru« u 114 godina njegova postojanja nikada nije bilo ni riječi premda je ta tema veoma važna za uspješan planinarski život u planinarskim društvima.

Kad se govori o planiranju aktivnosti u planinarskim društvima, treba uočiti da ona danas imaju ponešto drugačiju ulogu nego prije nekoliko desetljeća. Promjena je nastala potihom, neovisno o nama planinarima i zakonskim odredbama – promjenom životnih okolnosti. Ubrzan stil života i opći pritisak na poslu, u javnom i privatnom životu smanjili su potencijal za društveni angažman. S druge strane, vožnja automobilom postala je dio životnoga stila pa vlasnici automobila zapravo i nemaju osobitu potrebu za društvenim aktivnostima kao što su izleti jer im je jednostavnije sjesti u auto i otići kamo požele. U vrijeme kad je malo ljudi imalo automobile društveni su izleti autobusom ili vlakom većini ljudi bili gotovo jedini način

za upoznavanje nekih planinskih odredišta. Danas među našim planinarskim društvima ima i takvih koja uopće ne organiziraju izlete nego je planinarsko društvo tek mjesto gdje se susreću ljudi koji na izlete idu neovisno jedni o drugima i pripovijedaju gdje je tko bio protekli vikend. Takvi su društveni sastanci doslovno jedina društvena aktivnost. Neka društva, na žalost, nemaju dovoljno snage ni da održavaju barem društvene sastanke.

Razumljivo, malo koga privlače planinarski organizacijski poslovi koji neminovno donose i nepotreban stres. Jedan je od takvih poslova i pravovremena izrada plana izleta. Takav posao uvijek zahtijeva trud, vrijeme, znanje i umješnost jer treba uskladiti interes i želje više ljudi, a rijetko je kad nagrađen uvažavanjem i zahvalnošću članstva. Nitko neće pohvaliti autora mjesečnoga ili godišnjeg plana društvenih izleta, ali će mu gotovo svatko rado prigоворiti ako je nešto loše planirao ili izlet nije ostvaren onako kako je bio planiran. Planiranje je, jednostavno, nezahvalan posao. Zato treba uvijek iznova naglašavati: rad u planinarskim društvima temelji se na volonterskim osnovama i upravo zato pri ocjenjivanju takvoga rada vrijede drugačiji kriteriji nego za profesionalce. Dobrovoljni doprinos treba cijeniti ma kako on skroman bio, a za postignuća koja nisu ostvarena u željenoj

mjeri ne može se predbacivati onima koji su s dobrom namjerom uložili svoj trud i vrijeme.

Imajući to u vidu, naglasimo vrijednost činjenice da neko planinarsko društvo uopće ima plan izleta, jer bez takvoga plana članovi društva ne mogu planirati svoje sudjelovanje na izletima. Ako članovi za izlet doznavaju prekasno – kad su već planirali neku drugu aktivnost – neće u njemu sudjelovati. Događa li se to češće, posljedica će biti slabiji odaziv na izlete i općenito slabija aktivnost u društvu. Dakako, manjak aktivnosti imat će za posljedicu i manji broj članova, a ako je društvo premaleno i ako ne prima nove članove – ono brzo gubi svoju svrhu i smisao.

Mnoga društva izrađuju godišnje ili mjesecne planove izleta, ali još su uvijek višestruko brojnija ona koja nemaju plan. Šteta! Dijelom je to posljedica činjenice da naše zakonodavstvo omogućuje vrlo lako osnivanje novih udruga građana (ne samo planinara), bez obzira na stvarnu mogućnost njihova trajnjega i kvalitetnijeg djelovanja. U društvima koja nemaju godišnji ili mjesecni plan izleta o tome kamo će na izlet obično se dogovaraju na društvenom sastanku nekoliko dana prije, ili čak bez sastanka – telefonom, putem elektroničke pošte ili internetskih društvenih mreža. Takav oblik dogovaranja izleta ima prednosti jer je uoči

Mali recept za dobro planiranje i informiranje članstva

- **Planirati pohode.** Sredinom jeseni planirati termine za pohode i slične javne akcije na kojima se priželjkuje i očekuje odaziv planinara iz više planinarskih društava. Podatke o tome uključiti u Kalendar akcija HPS-a.

- **Godišnji plan.** Krajem godine, koristeći se kalendарom akcija koji je u to vrijeme već objavljen na webu HPS-a, izraditi godišnji plan društvenih izleta. Godišnjim planom obuhvatiti središnje, glavne društvene izlete, s osnovnim podacima (datumom, određistem, naslovom izleta, imenom vodiča, telefonom ili e-adresom).

- **Mjesечni plan.** Krajem svakog mjeseca izraditi mjesecni plan za sljedeći mjesec, s podrobnjim podacima o skorim izletima. Mjesечni plan može sadržavati podatke o trasi puta, mjestu noćenja, očekivanim troškovima i druge praktične podatke.

- **Animacijski letak s programom izleta.** Uputno je za neke izlete izraditi animacijski letak s programom i podrobnjim podacima. Letak treba biti dostupan članstvu barem mjesec dana prije izleta, a svakako u vrijeme kada počinju prijave za sudjelovanje.

izleta najjednostavnije predvidjeti sve okolnosti koje treba imati u vidu pri njegovu organiziranju, npr. vremenske prilike. No, iskustvo pokazuje da je dogovaranje i organiziranje izleta »u posljednji čas« pogubno za obnovu članstva u planinarskom društvu. Potencijalnim novim članovima vrata su na taj način praktično zatvorena jer se društveni izleti vrlo lako svedu na privatne izlete malih skupina bez dobrobiti za planinarsko društvo kao cjelinu. Izlet na koji se upućuje četvero članova u jednom automobilu teško se može nazvati »društvenim« jer se netko peti takvim izletima obično i ne može pridružiti.

Slična pojava – samoorganiziranje manjih skupina radi izleta mimo dogovorenih i ranije planiranih društvenih izleta – događa se i u većim planinarskim društвима. Događa se čak da samo-organizirana skupina osmisli i poduzme izlet koji je atraktivniji od planiranoga društvenog izleta i na taj mu način »oduzme« dio sudionika ili čak onemogući izvedbu društvenog izleta. Nikome se ne može zabraniti – niti bi to bilo dobro – da samostalno organizira i poduzima izlete kakvi njemu najbolje odgovaraju, no izleti organizirani mimo zajedničkoga društvenog plana, pogotovo ako su učestali, ne pomažu osnaživanju planinarskog društva.

Kad se razmišlja o društvenim izletima, nameće se pitanje gdje je granica izmedu »društvenih« i »samostalnih« izleta, no odgovor nije jednostavan ni jednoznačan. Možda društveni izlet mogu odrediti ova tri ključna obilježja: 1. da ga organizira planinarsko društvo, 2. da je pravovremeno najavljen putem mjesечног ili godišnjeg plana i 3. da je otvoren za svakog člana. Iznimka su neke zahtjevnije ture, npr. u visoka gorja, gdje je nužno odabratи sudionike sposobne za predviđene napore, što znači da u biti ni takvi podvizi ne zadovoljavaju kriterij »otvorenosti« prema svim članovima.

Još su dva elementa koja izlet treba imati da bi se uopće mogao nazvati planinarskim: odredište u planini i vodič, tj. osoba koja će se skrbiti o kretanju i funkcioniranju skupine na terenu. Trebalо bi biti razumljivo da se izlet planinar u Lonjsko polje ili Kopački rit, ili veselo druženje u nekom planinarskom domu bez imalo pješačenja, ne može nazvati planinarskim izletom. Slično je i s odlascima u prirodu »bez vodiča« – šetnjama bez raspodjele uloga i odgovornosti.

Pri izradi godišnjeg plana izleta glavna je nevolja u tome što je obuhvaćeno razmjerno veliko razdoblje i stoga nije moguće u tančine i za čitavu godinu predvidjeti sve okolnosti, kao što su npr. vremenski uvjeti, spriječenost vodiča i slično. Zato je uputno godišnjim planom odrediti termine, odredišta i vodiče za središnje društvene izlete. Neka društva pri izradi godišnjih planova

Kratki odmor

MARIO PRESEČKI

uporno nastoje obuhvatiti sve vikende i »popuniti« sve raspoložive termine za izlete. U praksi je takve planove vrlo teško kvalitetno provesti pa se plan izleta mora često mijenjati ili se jednostavno većina predviđenih akcija ne ostvari. Za dobar godišnji plan dovoljno je kvalitetno planirati samo središnje, glavne aktivnosti – njih desetak ili dvadesetak, a ostale izlete razrađivati na mjesечноj ili dvomjesečnoj razini.

Društvima može pri planiranju vrlo dobro poslužiti godišnji kalendar akcija koji već desetak godina redovito izrađuje Komisija za promidžbu i izdavačku djelatnost HPS-a. Taj kalendar sadrži značajnije akcije, one koje imaju karakter pohoda ili sleta i na kojima se očekuju članovi više planinarskih društava. Taj se kalendar akcija objavljuje u zidnom kalendaru HPS-a, u »Hrvatskom planinaru« i na internetskoj stranici HPS-a.

Mjesečni plan omogućuje mnogo bolje planiranje akcija nego godišnji planovi, ponajviše zato što sadrži ne samo odredište, mjesto za noćenje i očekivane troškove, nego i vrijeme i mjesto polaska, trasu puta itd.

Za pojedinačne izlete može se po potrebi izraditi letak s podrobnijim podacima. Takav animacijski letak posebno je uputan za izlete na koje se putuje autobusom jer uvelike animira i motivira članove da sudjeluju. Da bi se letkom postigao pun uspjeh, najbolje ga je izraditi u vrijeme kada u planinarskom društvu započinju prijave za izlet (mjesec dana prije izleta, ili nekoliko mjeseci prije za zahtjevnije i organizacijski složenije izlete, npr. u inozemstvo). Animacijski letak gubi svrhu ako članovima stigne prekasno, »u posljednji čas«, kada su prijave za izlet već zaključene ili se odustalo od izleta »zbog nedovoljnog interesa«.

U letku treba biti označeno mjesto i vrijeme polaska i povratka, a dobro je da sadrži razrađenu satnicu kretanja i boravka u planini, broj vodičeva mobitela, kratak opis puta i zanimljivosti na putu, podsjetnik o potrebnoj opremi, cijenu i druge korisne podatke. Letak ne bi smio biti samo uljepšani mamac za promidžbu izleta. Mnogo je važnije da sadrži objektivne i točne podatke, iako će možda najava poput »očekuje nas lagana šetnja atraktivnim terenom s prekrasnim vidicima« privući više planinara nego »očekuje nas 6 sati uspona krševitim terenom, na kojemu treba svladati 1400

Stanica planinarskih vodiča Zagreb

Izlet 15. Društvo 1000 Zagreb - planinarski izleti i aktivnosti izrađeni planinarskim vodičima

REDNI BROJ	NAZIV	OPIS	DODATNA INFORMACIJA
1.1.	Planinarski izleti	Naravoslovne šetnje i aktivnosti u prirodi	Detaljnije
1.2.	Planinarski izleti	Planinarski izleti u prirodi	Detaljnije
1.3.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.4.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.5.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.6.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.7.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.8.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.9.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.10.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.11.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.12.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.13.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.14.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.15.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.16.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.17.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.18.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.19.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.20.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.21.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.22.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.23.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.24.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.25.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.26.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.27.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.28.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.29.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.30.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.31.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.32.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.33.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.34.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.35.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.36.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.37.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.38.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.39.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.40.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.41.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.42.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.43.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.44.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.45.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.46.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.47.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.48.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.49.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.50.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.51.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.52.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.53.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.54.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.55.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.56.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.57.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.58.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.59.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.60.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.61.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.62.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.63.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.64.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.65.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.66.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.67.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.68.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.69.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.70.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.71.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.72.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.73.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.74.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.75.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.76.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.77.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.78.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.79.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.80.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.81.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.82.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.83.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.84.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.85.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.86.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.87.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.88.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.89.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.90.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.91.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.92.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.93.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.94.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.95.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.96.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.97.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.98.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.99.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije
1.100.	Planinarski izleti	Ljetne i zimsko-ljetne aktivnosti	Detaljnije

Katalog izleta planinarskih udruga iz Zagreba i bliže okolice Stanice planinarskih vodiča Zagreb - www.spvz.hr/katalog-izleta/

metara visinske razlike» (npr. na Biokovu). Dobro je da letak sadrži poneku sliku i isječak zemljovida. Stanica planinarskih vodiča Zagreb započela je, radi koordiniranja planinarskih izleta, s jedinstvenim projektom – izradom kataloga planinarskih izleta koje organiziraju planinarska društva iz Zagreba i bliže okolice, tj. u području svoga djelovanja. Katalog je dostupan na adresi www.spvz.hr/katalog-izleta/.

Kvalitetno planiranje i pregledan plan izleta uvelike osnažuje planinarsko društvo i zato tu važnu aktivnost ne treba zanemarivati ili je smatrati nužnim zlom. Planiranje je ključ uspjeha pa ga treba što bolje osmisloti – svatko u svom društvu, svatko u svojoj sredini.

HRVATSKI PLANINAR 3, 2012 | 115

Planinarska priznanja – lice i naličje

prof. dr. Željko Poljak, Zagreb

Planinaru je nagrada za uspon uživanje, a što je nagrada amateru koji se bavi društvenim radom? Takav rad nije uvijek ugodan. Sjetimo se koliko truda i požrtvovnosti treba za izgradnju i održavanje planinarskih kuća, organiziranje izleta, vođenje administracije, ubiranje članarine, priređivanje izleta, sastanaka i predavanja. Kao simbolična nagrada za doprinos što ga takvi vrijedni društveni radnici daju za opću korist uobičajena su priznanja u obliku diploma, zahvalnica, značaka i plaketa. Mnogi samozatajni pojedinci i ne pomišljaju na ikakva priznanja, za razliku od većine, kojoj se to ne može zamjeriti jer takva je ljudska priroda. Zato najprije mali povjesno-filozofiski uvod.

Oduvijek je težnja svakoga živog bića da bude jače ili bolje od drugih, uostalom, na tome se temelji evolucija i prirodna selekcija. Prema tome, olimpijsko načelo »Citius, altius, fortius!« samo je civiliziran oblik atavističkih nagona iz doba osvita ljudskog roda, kad je čovjek živio u čoporu pod vodstvom najjačega i najspesobnijega. Ni tekvine Francuske revolucije, koja je ne samo deklaratивno, nego ognjem i mačem pokušala uspostaviti jednakost među ljudima, nisu potisnule nagon pojedinca da se izdigne iznad »jednakih«. Tako je, primjerice, nakon Francuske revolucije, kao kompenzacija za plemički naslov, uveden orden nazvan Legija časti (Légion d'honneur), a zatim je u svim državama svijeta nastala prava poplava različitih ordena. Iako je etički često upitan način i izbor osobe koja dobiva odlikovanje, pozitivno je to što ga ona ne stječe ni rođenjem, niti silom mišića ili oružja. Pozitivno je i to što se sila kojom se u cijeloj povijesti pojedinac nastojao izdignuti iznad drugih danas usmjerava u sportska natjecanja, koja su također kompenzacija za nekadašnje pravo jačega. No i u sportu je etički upitno koliko ima humanosti i altruizma u dokazivanju vlastite fizičke nadmoći i nije li to u biti relikt borbe gladijatora u rimskim arenama ili vitezova na srednjovjekovnim turnirima.

Kako bilo da bilo, ni planinar nije imun na ljudsku slabost da pokaže drugima kako je bolji od njih, pa je i naša planinarska organizacija uvela razne vrste priznanja.

Prvo priznanje u povijesti hrvatskog planinarstva stekli su 1874. godine Dragutin pl. Gvozdanović i dr. Ivo Mallin koji su uplatili tada osnovnom Hrvatskom planinarskom društvu (HPD-u) 25 forinti i time dobili titulu člana utemeljitelja. Sljedećih je deset godina takvu titulu na isti način steklo još pet članova i njihova su imena tiskana debljim slovima u članskom popisu koji je objavljen u »Spomenici HPD-a« (Zagreb, 1884, str. 76–80). Zanimljivo je da status člana utemeljitelja nisu dobili stvarni utemeljitelji HPD-a, nego oni koji su ga platili, jer su društvena Pravila (§ 5, točka 1) predviđala: »Ako žele postati utemeljitelji društva, da polože jedanputa zauvek 25 fr.« (godišnja članarina bila je tada dvije forinte). Titulu su »kupovali« uglavnom pripadnici bogatoga plemičkog staleža, među njima i zloglasni hrvatski ban Khuen-Héderváry. Do 1912. steklo ju je ukupno 29 članova.

HPD je 1899. uveo kao priznanje naslov »začasni član«. Nije ga se moglo kupiti, a selekcija

je stvarno bila objektivna, tako da je taj naslov do Drugoga svjetskog rata dobilo samo 46 doista zaslužnih planinara. Njihov je popis objavljen u »Zlatnoj knjizi hrvatskog planinarstva« (Zagreb, 2004, str. 40).

Nakon toga trebalo je na sljedeća planinarska priznanja pričekati više od dva desetljeća, do izvanredne skupštine Planinarskog saveza Hrvatske (PSH-a) 28. srpnja 1962. u Jasenku, kada je donesen novi statut. Na temelju 48. članka toga Statuta istoga je dana na IV. Sletu planinara Hrvatske u Jasenku dodijeljeno 68 Zlatnih, 90 Srebrnih i 91 Brončana značka PSH-a te istodobno 34 Zlatne i 31 Srebrna značka Planinarskog saveza Jugoslavije – ukupno 314 priznanja. Popis je objavljen 1962. u »Našim planinama« (str. 177–180).

Poslije toga je odviše darežljivom dodjelom planinarskih priznanja s vremenom nastala njihova devalvacija. Za razliku od francuskog ordena »Legija časti« koji je brojčano limitiran da ne bi bio obezvrijeden, pa kandidat mora čekati da netko umre kako bi došao na red, kao primjer inflacije naših planinarskih odlikovanja može poslužiti skupština jednoga zagrebačkog planinarskog društva u vrijeme kad se tadašnji predsjednik PSH-a vodio načelom: »Ne treba škrtariti

s priznanjima, ljudi to veseli, a tako malo košta« i time raspirio jagmu za značkama. Na toj skupštini trebao sam kao izaslanik PSH-a uručiti priznanja zaslužnim članovima i dogodilo se da je bilo više priznanja nego prisutnih članova. Nasuprot tome, studentsko društvo »Velebit« iz Zagreba, vodeći se etičkim načelima, ne predlaže svoje članove ni za kakva priznanja, premda je među prvima u Hrvatskoj po svojoj bogatoj djelatnosti koja traje više od 60 godina.

Zbog velikih zahtjeva društava za priznanjima pokušalo se njihovo obezvrijedivanje spriječiti uvođenjem reda pa je na IV. Redovnoj skupštini PSH-a 10. prosinca 1967. osnovana Komisija za dodjelu priznanja. Donijet je i Pravilnik o dodjeli priznanja (preinačen je 1974., zatim 13. lipnja 1992. i ponovno 27. veljače 1999.). U proteklom su pola stoljeća na delikatnoj dužnosti pročelnika Komisije bili Dragutin Rodman (PD »Grafičar«, Zagreb) od 1967. do 1985., Milivoj Rihtarić (PD »Ravna gora«, Varaždin) do 2004. i otada do danas Vladimir Horvat (PD »Vihor«, Zagreb). Komisija ima sredenu evidenciju o tisućama dosad dodijeljenih priznanja, koja je nedavno i digitalizirana. Unatoč jasnim odredbama Pravilnika o dodjeli priznanja i savjesnom

Pisano priznanje uz Zlatni znak HPS-a

Plaketa HPS-a

radu Komisije, nisu rijetki slučajevi nezadovoljstva, najčešće zbog odredbe Pravilnika da se priznanje ne može dobiti bez minimalnoga planinarskog staža te da se više priznanje ne može dobiti preskakanjem nižega.

Budući da se postupno množio broj dodijeljenih Zlatnih značaka i da se zbog toga smanjila njihova vrijednost, HPS je to riješio uvođenjem još višeg priznanja u obliku plakete. Do danas je dodijelio ova priznanja:

Brončanih značaka	2976
Srebrnih značaka	1827
Zlatnih značaka	1245
Plaketa	271
Ukupno	6319

Ta je priznanja dobio 4421 subjekt (neki su dobili više od jednog priznanja). Ovih dana tiskana je knjiga »Priznanja Hrvatskoga planinarskog saveza« (Zagreb, 2012, 157 stranica), koja sadrži popis svih odlikovanih od 1962. do 2011. i statistički pregled po društвima. Iz njega se vidi da je apsolutan rekorder po broju primljenih priznanja HPS-a HPD »Željezničar« Zagreb s 527 priznanja, slijede ga HPD »Sljeme« s 406 i HPD

»Zagreb - Matica« s 405, dok su članovi PDS-a »Velebit« dobili samo 46 značaka (nisu ih dobili na prijedlog svoga društva). Nakon Plakete ustanovljeno je 1987. još jedno priznanje, više i od plakete – titula »Počasni član HPS-a«. Dosad su ga dobila četiri planinara: Božidar Škerl, Željko Poljak, Zlatko Smerke i Stipe Božić. Osim njih, Plenum PSH-a 25. ožujka 1951. proglašio je na prijedlog PD-a »Zavižan« iz Senja počasnim članom PSH-a i neplaninara Vladimira Bakarića (NP 1951, 97). Odlukom VIII. skupštine PSH-a 10. prosinca 1967. Većeslav Holjevac proglašen je doživotnim počasnim predsjednikom, nakon desetogodišnjega predsjedničkog mandata.

U posebnim prilikama HPS dodjeljuje posebna priznanja i nagrade. Tako je 2002. u povodu Međunarodne godine planina dodijeljeno 212 spomenica i 116 posebnih priznanja, a 2008. povodom izlaženja stotog godišta »Hrvatskog planinara« 113 prigodnih spomenica. Izvršni odbor HPS-a uveo je 1994. posebna godišnja priznanja i nagrade koje tradicionalno uručuje prilikom svečanog ispraćaja stare godine u Društvenom domu u Kozarčevoj ulici. Ta se priznanja dodjeljuju za različite kategorije, kao što su:

- najuspješnija planinarska udruga
- najuspješnije organizirana akcija
- najuspješniji društveni rad u svojoj udruzi
- najbolji planinarski dužnosnik
- najveći planinarski uspjeh
- najveći doprinos planinarskoj publicistici
- najbolja planinarska web-stranica
- najbolja planinarska kuća
- najbolji domar ili dežurni
- najbolji upravljač planinarske kuće
- najbolji suradnik
- najbolji donator ili sponzor.

Pojedina planinarska društva uvela su vlastita priznanja i odlikovanja, koja su ponajprije dobivali članovi njihovih upravnih odbora, a nerijetko i nečlanovi koji su društvo donirali materijalno ili kakvim obrtničkim radovima.

Napokon valja spomenuti da su za vrijeme Jugoslavije neki naši planinari dobivali i priznanja Planinarskog saveza Jugoslavije, ukupno 22 Plakete, 259 Zlatnih i 300 Srebrnih značaka (brončana nije postojala).

Najistaknutiji planinari, članovi alpinističkih ekspedicija i neke planinarske organiza-

Priznanje bivšeg Planinarskog saveza Jugoslavije

cije dobivali su i državna odlikovanja. Tako je prigodom proslave 100-godišnjice hrvatskog planinarstva 1974. bivša država odlikovala PSH Ordenom zasluga za narod sa zlatnom zvijezdom, a 1975. dobilo je državna odličja ovih 15 planinara: Orden Republike sa srebrnim vijencem Stanko Vičić, Orden zasluga za narod sa srebrnim zrakama Slavko Brezovečki i Željko Poljak, Orden rada sa zlatnim vijencem Dragutin Belačić, Ivo Lipovščak, Ante Margetić i Josip Plaček, Orden zasluga za narod sa srebrnom zvijezdom Stjepan Brlečić, Nevenka Bubanj-Štromar, Petar Lučić Roki i Vilim Strašek, a Orden rada sa srebrnim vijencem Dragutin Karažinec, Dragutin Rodman, Zlatko Smerke i Dražen Zupanc.

Nakon osamostaljenja Hrvatske odlikованo je 1999. prigodom proslave 125-godišnjice hrvatskog planinarstva ovih osam planinara: Redom Hrvatskog pletera Ivica Piljić, a Redom Danice hrvatske s likom Franje Bučara Darko Berljak, Stipe Božić, Vlado Božić, Jerko Kirigin, Eugen Kumičić, Ivica Piljić, Željko Poljak i Ivica Sudnik. HPS je 2009. odlikovan Poveljom Republike Hrvatske, a niz priznanja doobile se uspješne ekspedicije na Cho Oyu 2007. i Mount Everest 2009. Zbog svoje humane, požrtvovne i riskantne djelatnosti stekli su pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja ne samo visok ugled nego i brojna priznanja javnosti.

Nekoliko planinara dobilo je i najviše sportsko priznanje u Republici Hrvatskoj – »Trofej fizičke kulture« (Božidar Škerl, Željko Poljak, Zdravko Ceraj, Velimir Neferović i Ivica Sudnik). Trofej »Sport and Environment« Međunarodnoga olimpijskog odbora do danas je dodijeljen samo jednom hrvatskom građaninu, i to planinaru Željku Poljaku. Uručio mu ga je predsjednik MOO-a markiz Antonio Samaranch 1993. u Zagrebu. Značke »osvojene« obilaskom planinarskih putova kojima upravlja HPS posebna su tema i ovdje ćemo reći samo to da se o njima skribi posebna komisija HPS-a.

HPS je do konca 2011. dodijelio ukupno 6319 priznanja samo u obliku značaka i plaketa. Tu brojku vjerojatno možemo udvostručiti pribrojimo li tomu nebrojena priznanja pojedinih planinarskih društava, o čemu nema srednih podataka. Čudna je pojava, koju nije lako razumjeti, da dobitnici značke priznanja, koju su

Početkom ove godine, povodom 50. obljetnice priznanja u HPS-u izdana je prigodna knjižica s popisom dobitnika priznanja

možda dugo i željno očekivali, tu značku gotovo nikad ne nose na sebi, pa ni na planinarskim skupštinama i proslavama. Čudna je zato što je u raskoraku: s jedne strane očekivati javno priznanje, a s druge ne dičiti se njime u javnosti. Stoga se postavlja i praktično pitanje: nije li dovoljno odavati priznanje samo na virtualan način (npr. svečanim uručenjem kaligrafski izradene diplome) umjesto značkom, koja i nije jeftina ako je solidno izrađena.

Na kraju, korisno je sjetiti se polemike koja se 1973. vodila u »Našim planinama« između uglednoga riječkog alpinista Stanislava Gilića i ovdje potpisnoga (br. 5–6, str. 139–141). Pojednostavljeni rečeno, radilo se o dvojbi: prvi je tvrdio da priznanje zaslužuju planinari za uspješne planinarske pobjige, a drugi da društvena priznanja treba davati za društveni rad jer je dovoljna nagrada za planinarenje već sam užitak što ga planinarenje pruža. Zbog poplave planinarskih priznanja danas ponovno vrijedi postaviti pitanje: treba li ih dodjeljivati za »penjanje uzbrdo« i uredno plaćanje društvene članarine ili samo za provjerjen, dugotrajan, uspješan i požrtvovan organizacijski rad?

S mladima u planine – najljepši put do cilja

Nada Banović, Požega

Uživanje u planini i prirodi osnovni je cilj i zadaća svakog planinara, a iz toga proizlazi sve ostalo. Nekome je veliko veselje ispenjati vrh i utisnuti žig u planinarski dnevnik te steći neko priznanje ili značku planinarskog puta, drugome je užitak što duže boraviti u planini te uživati u širokim vidicima i prekrasnom cvijeću, trećemu je najvažnije druženje s prijateljima planinara. Svi mi uglavnom u planinarenju barem pomalo uživamo u svemu spomenutom, no ja svoj najveći i najvredniji cilj ostvarujem tek onoga trenutka kada sa sobom u planinu povedemo djecu ili mlade ljude i vratimo ih s planine sretne i zadovoljne. Ako je temeljni cilj života radost i ako smo je doživjeli s djecom i mladima u planini, onda je cilj višestruko ostvaren.

Kad sam prije pet godina pozvala kolege s posla na osnivanje planinarskog društva u usta-

novi u kojoj radimo, potajno sam gajila iluzije da će mlade kolege i suradnike potaknuti da idu u planinu, da će nakon odraćenog tjedna umjesto sjedenja za računalom, u kafiću ili ljenčarenja ipak odabratи zdraviji način življenja. Nade su, na moje veliko zadovoljstvo, postale stvarnost i danas mi na planinarskim izletima vrlo često prave društvo moji mladi prijatelji planinari, ujedno i moji suradnici, koji u planinama doista i uživaju. Silno sam sretna što su mi se snovi ostvarili, a oni su jednako toliko sretni što su u planini i što uživaju. Naše društvo sada okuplja planinare iz Požege, Zagreba, Krapine, Karlovca i drugih mjesta.

Mlade ljude ne treba dugo nagovarati da krenu u planinu jer oni vole izazove i zanimaju ih putovanja i aktivan odmor. Čim sam poslala e-mail s prijedlogom planinarskog izleta za vikend, vrlo su se brzo dogovorili i naša draga Martina

javila mi je da čemo se susresti u Ravnoj Gori, Mrkoplju, Karlovcu ili već negdje usput, na putu koji vodi u planinu.

S vlastitom djecom to najčešće ide u etapama. Idu s vama u planinu do puberteta, tada neko vrijeme stvaraju svoje vlastite svjetove u kojima za planinarske aktivnosti uglavnom nemaju vremena, a zatim, pri kraju studija, ponovno nabavljaju opremu i kreću kao da prekida nije ni bilo. Poslije im se pridružuju njihovi životni partneri, a zatim dolaze na red obiteljski izleti s njihovom djecom. Dok su djeca malena poneki roditelji posustanu u planinarenju, no mnoge, dapače, ništa ne može spriječiti da idu u planine s malom djecom. Na taj je način kći našeg urednika na tatinim planinarskim leđima prošla velik broj vrhova i stekla brončanu značku HPO-a. Primjera ima još.

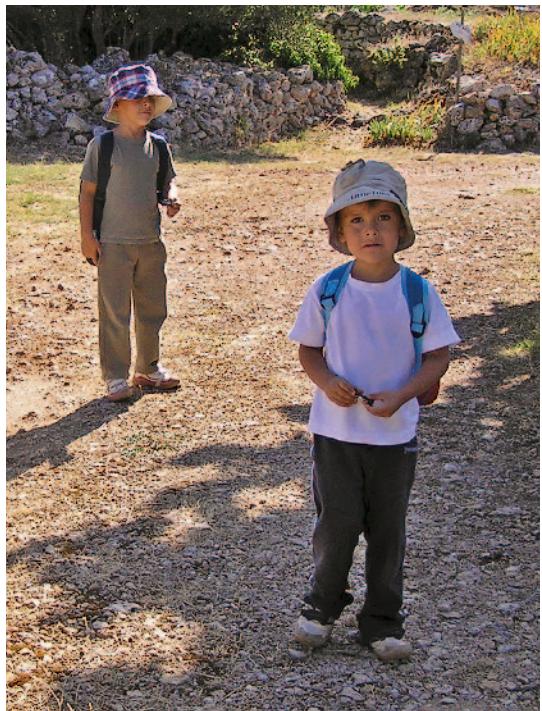
Kad se govori o polasku u planinu s djecom, često se raspravlja o tome kada je idealno vrijeme za prve planinarske korake. Meni se pritom uvijek iz podsvijesti javi događaj iz vremena kad još nisam bila baka, tek majka dvoje odrasle djece. Pili smo kavu na Poklonu, prije uspona na Vojak. Za susjedni stol sjeo je mladi par s dvoje djece, dječakom od možda pet godina i djevojčicom mlađom od godine dana, kojoj je majka

mijenjala pelenu. Pozdravili smo se, pitali su nas kamo smo krenuli i rekli nam da oni idu u Velu dragu. Svatko je otisao svojim putem, s tim da sam ja usput suprugu zvocala što će s takom malim djetetom dolje u onom rasjedu jer ljeto je, ima zmija, sunce je prejako, razumijem planinarstvo, ali prerano je... Kasno poslijepodne susreli smo se opet u planinarskom domu na Poklonu. Mala Mihaela spavala je zadovoljno u sklopivim kolicima kao mali puh, a brat Mihael još je imao oko prsa uže i bio vidljivo umoran i zadovoljan. Na moje pitanje što je radio, odgovorio je: »Penjaо sam se po stijeni u Veloj dragi i hvala Bogu čitav sišao.« Nisam znala trebam li ga hvaliti, smijati se, rasplakati ili pitati tatu jesu li mu svi na broju kada tako malo dijete tjera da se penje po stijeni. Dala sam mu čokoladu koju je u slast pojeo, a mi smo se nakon toga upoznali s tom prekrasnom mlađom obitelji Barić iz Matulja, s kojom smo i danas dobri. Kada dođemo na Poklon, uvijek s Damiron – tatom spomenute djece, a predsjednikom PD-a »Opatija«, spominjemo taj naš prvi susret. Mihovil i Mihaela sada su već velika djeca i pravi planinari.

Moji su unuci također već u dobi od jedne do tri godine hodali s roditeljima Velikom i Malom

Paklenicom, penjali se po otocima srednje Dalmacije, što svojim nogama, što na ledima roditelja, ali planina ih je privukla – i to je najvažnije. Tada su došli planinarski dnevničari, pa u njima prvi žigovi, zatim su zapazili markacije koje su ih silno zanimali jer su ih na siguran način vodile po planini. Danas su na njihovim krevetima markacijske oznake, a na spomen dolaska u Požegu odmah se babi i didi postavlja pitanje: »Kada idemo na izlet?« Prošle smo jeseni tako obećali da ćemo, kada dođemo k njima u Zadar, poduzeti izlet na Velebit sa spavanjem u vreći u planinarskom domu. No, vrijeme nas je prevarilo i zbog jake kiše morali smo ostati kod kuće. Kako bismo barem malo opravdali to što nismo otišli u planinu, spavali smo tu noć s njima u vrećama na tepihu dječje sobe i naši su unuci sutradan bili jako sretni zbog toga našeg planinarskog doživljaja. Njima je to bio događaj za pamćenje, nismo ih iznevjerili, a nama samo malo manje udobna noć nego da smo je proveli u krevetu.

Da bismo djecu i mlade privukli u planine,

S vlastitom djecom to najčešće ide u etapama. Idu s vama u planinu do puberteta, tada neko vrijeme stvaraju svoje vlastite svjetove u kojima za planinarske aktivnosti uglavnom nemaju vremena, a zatim, pri kraju studija, ponovno nabavljaju opremu i kreću kao da prekida nije ni bilo. Poslije im se pridružuju njihovi životni partneri, a zatim dolaze na red obiteljski izleti s njihovom djecom

važno je steći njihovo povjerenje. To je moguće samo uz velik trud; djeca i mladi moraju biti ti za koje smo u stanju sve učiniti. Nikada nam zbog toga neće biti žao, bit ćemo jako snažni i ponosni. Moj mladi prijatelj planinar Viktor nakon tri dana planinarenja po Gorskom kotaru to je najbolje izrazio porukom: »Hvala, Nado, na Bjelolasici si me naučila jednom riječju i s mnogo dobrih djela da neke stvari u životu ne radimo za sebe ili za svoje prijatelje, nego za naraštaje koje dolaze. Za sve tvoje prijatelje ne bi bila dovoljna jedna planina – trebale bi dvije.« Ima li veće plaće za trud i rad s prekrasnim mladim ljudima od ovih riječi? Moram priznati da nema toga što za svog prijatelja Viktora i cijelo to mlado društvo ne bih bila u stanju učiniti. Skinuti zvijezde s neba, ako treba.

Takoder priznajem da sam jako sretna što mi djeca i unučad ne robuju ekranima i boravku u zatvorenom prostoru, već svoje slobodno vrijeme provode u prirodi.

Danas, na žalost, većina nas provodi velik dio dana sjedeći u zatvorenom prostoru. Svi ćemo u isti glas reći da moramo jer nam je takav posao. To je istina, ali onaj ostatak dana koji ne radimo možemo živjeti drugačije, ne sjedeći, i ne pred ekranom, ako je moguće. Naročito svoju djecu i unučad moramo poticati da slobodno vrijeme provode aktivno, ne u prašnjavoj dvorani za fitness ili nešto slično, već u prirodi, u planini koja je čista, lijepa, zdrava. Katkad im zasigurno i dosadimo time što ih tjeramo u prirodu, u planinu, ali ne primajmo to k srcu, budimo uporni i neka nas potiče spoznaja da im činimo dobro.

Velebitski dan i noć za pamćenje

Štefanija Dimač, Pregrada

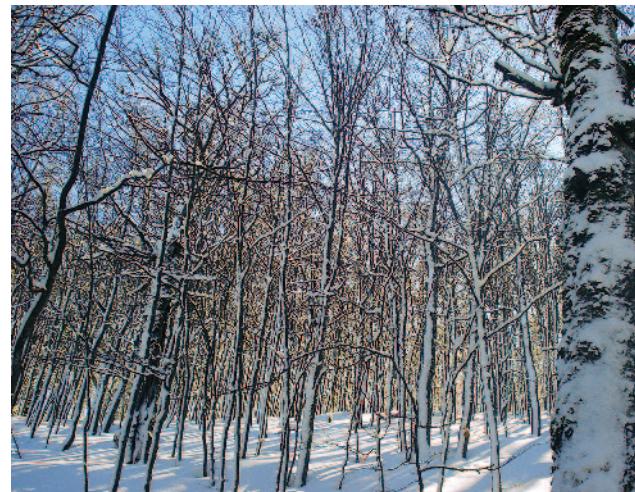
*Ljepota života krije se u ljubavi do života,
bez nje je svaki život samo dosadna šetnja
(Rudi Kerševan)*

Minuli su božićni i novogodišnji blagdani, školski praznici, imendani, kolinka, skijanja, i sve se opet vraća u mirnu svakodnevnicu. Zima se polako povlači pred sve kraćim noćima. Nakon planinarenja po domaćim, zagorskim bregima, zaželjeli smo se novih izazova. Planinarenje na Velebitu u zimskom rahu bilo bi prava poslastica nakon domaćih laganica.

Misao se rodila kad se nas petero članova PD-a »Zagorske steze« iz Zaboka vratilo s noćnoga zimskog pohoda preko Velebita. Pohod trasom Oltari – Zavižan – Donja Klada uspješno je organizirao PD »Gračani« iz Zagreba. Rado se sjećamo tih mlađih, veselih i dragih ljudi te nezaboravnih zajedničkih doživljaja na Velebitu. Vratili smo se oduševljeni pa je u novi godišnji plan izleta našeg društva ponovno uvršten zimski pohod na Velebit.

U našem društvu više je školovanih, iskusnih vodiča koji su ozbiljno pripravili pripremama za izlet. Dečki su to odradili besprijekorno, kao od šale. Osmislili su dvodnevnu turu Krasno – Krasanska Jezera – Zavižan – Donja Klada, s noćenjem na Zavižanu. Pri organiziranju nema mjesta površnosti, planina je planina, nikada ne može znati čime te može iznenaditi ljeti, a zimi je treba još ozbiljnije shvatiti. Poštuješ li je, ljubit će te, maziti, opijati, zavesti ljepotom, nahraniti dušu. Bit će nevina kao dijete, strastvena, mazna ljubavnica, najdraža priateljica, nježno te prigriliti u toplo okrilje kao brižna majka, no podcijeniš li je, možeš okusiti njenu gorčinu i otrov, upoznati je ledeno okrutnu i nemilosrdnu.

Naši iskusni vodiči to znaju, svaki pohod planiraju u tančine, pa tako i ovaj izlet. Prema njihovim uputama žurno se prikupljala oprema: krplje, dereze, karabineri i drugo. Uz rezervnu odjeću, treba ponijeti hranu i piće za dva dana.

Uza sve napore da se spremi samo najnužnije, ruksaci su dobrano otežali.

Nakon tjedan dana jake južine i kiše osvanulo je vedro svježe jutro, kao da bi se proljeće već htjelo na silu uvući u zimu. Iako je tek posljednji vikend veljače, nešto je izmamilo jata ptica. Uz njihov cvrkut i graju nas četrnaestero velikih ljubitelja Velebita ukrcalo se u busić. Svi smo stari znanci navikli jedni na druge, pojačani dvoma simpatičnim planinarima iz Zagreba. Uz opušteno i veselo raspoloženje, začas smo na ulazu u Krasno.

A Krasno je baš krasno. Bijelo, snježno, nevino i netaknuto, kao začarano u dubokoj, mirnoj dolini. Samo gdjegdje koji tanašan tračak dima odaje da ovdje netko živi. Kućice su utonule u dubok snijeg koji seže do samih prozora. Tu nema ni traga koketiranja s proljećem. Poneko dijete ljubopitno virne iza gomile snijega. Uhvatimo zabrinut pogled bakice:

– Kamo ćete djecu gore, pa ove zime još nitko nije prošao tim putem?

Dečki nisu odoljeli pa su se malo našalili:

– Bako, ima li gore snijega?
– Ajoooj, djeco moja, samo Bog zna koliko ga ima – kaže baka.

Mi smo tek tada živnuli.

– Too bako, neka ga ima što više!

Bakino klimanje glavom i zabrinut pogled dali su nam naslutiti njezine misli (»S tim Zagorcima sigurno nije sve kako treba«). Razdragano društvo nadobudno je započelo s usponom, ali samo što smo koraknuli iz sela počeli smo propadati u snijeg, nerijetko do samih bokova. Nekoliko nas pričvršćuje krplje, dovoljno da se ostatku ekipe isprići staza. Doduše, svi osim mene imali su automatske, plastificirane i lijepih boja, dok su moje bile pravi muzejski primjerici. Aluminijске krplje, isprepletene špagom, više su nalikovale teniskim reketima nego suvremenom pomagalu za hod po dubokom snijegu, uz to još i raskvašenome. Automatske se začas pričvršćuju, a ja sa svojima nevjesto petljam i neuspješno ih pokušavam učvrstiti na gojzerice. Nisam znala kamo što ide. Tu naravno uskače planinarska solidarnost i svi pomažu, neki vezanjem, neki doskočicama. Nisam se dala smesti i prvi koraci bili su više nego uspješni. Bez krplji bi se duboko propadalo u raskvašen snijeg. I na mene je došao red da se smijem ostatku ekipe bez »reketa«, krupnim koracima vješto grabeći naprijed.

Kad, jao meni, lijeva mi nogu otkazuje poslušnost. Uporno ispada iz krplje. Ni stručna pomoć iskusnog alpinista nije koristila. Nikako je ne uspijevamo pričvrstiti, svako malo zastanem pokušavajući je ponovno staviti na gojzericu, ali ne ide i gotovo. Dobrano zaostajem, gore je nego bez krplji. Sad mi je konačno dozlogrdilo i posežem u ruksak s posljednjom nadom. Tvrdoglavu sam naumila sljubiti gojzericu i pomagalo. Preplela sam i stegnula gojzericu i krplju metrima obične špage, nitko živ to više ne bi razvezao. Tek je tada bilo smijeha jer sve to složeno nije ulijevalo nimalo povjerenja. Pa ipak, vjerovali ili ne, dalje je išlo bez poteškoća (ne računajući stajanje vlastitom nogom na drugu, jer tad roniš koliko si dug i širok).

Unatoč svim neprilikama, lijepo smo napredovali, iako je uspon sve strmiji, a snijeg sve dublji. Krošnje procvjetale snježnim naslagama uronile su ogoljelim granama u plavetnilo iznad naših glava. Stremeći uvis, kao da nam poručuju: »Tko ste vi da se usuđujete remetiti ovo savršenstvo prirode?«

Zlaćane zrake nježno šaraju po gustoj šumi u dubokom zimskom smiraju, oko nas sve blješti i cakli se. Graciozne jele i smreke visoko mute nebeski svod, nimalo se ne obazirući na skupinu »Alisa« koje se provlače »zemljom čudesa«, pod otežalim granjem. Podnevno sunce s azurno plavog neba obasjava vrhove svetišta Majke Božje od Krasna koje se vidi na suprotnom obronku. Tiho zamolim blagoslov za sve nas i nekako ga osjećam penjući se dalje strminom prema Krasanskim Jezerima.

Veselo društvo daje dodatan polet i pojačava volju za hodom. Svako malo netko pada, ali sve završava slikanjem i neobuzdanim smijehom. Teške ruksake više i ne osjećamo na ledima, nekako su se sljubili s nama i mi s njima. Dan je savršen za hodanje. Poskidali smo sve suvišno sa sebe, osim majica. Prethodnica ulaže veći napor, tražeći markacije koje su nerijetko duboko pod našim stopama, a česti kratki odmori više su nego dobrodošli.

I naš Pero ima neprilike s krpljama, svaki čas propada u snijeg.

– Pero, skinji koji ruksak, najbolje onaj ispred sebe, bit će ti lakši hod – pljušte savjeti.

Šalu na stranu, hod je zahtjevan, potrebna je dobra kondicija, ali ljepota prirode odnosi napor u zaborav.

Branko se čudi oduševljenju:

– Gdje vidite ljepotu u znoju lica svog? (Ma, znamo mi da i on uživa.)

Društvo je vrlo simpatično, povezano onom finom prijateljskom niti, fluid pozitivnosti osjeća se na svakom koraku.

Unatoč teškim uvjetima brzo syladavamo 700 metara visinske razlike od Krasna do Krasanskih Jezera. Pobacali smo se u snijeg. Dečki goli do pasa sunčaju »pločice« (Bože mi prosti, kao da su se malo smežurale i napuhnule s godinama) i izvode vragolije, praćeni brižnim pogledima svojih supruga. Uz okrjepu, obraza milovanih nježnim, toplim zrakama sunca, uživali smo uz fini gemišt (blagoslovljen bio tko ga je nosio). Uživali bismo mi u nedogled, ali moramo dalje.

Krasanska Jezera ničim ne podsjećaju na one šarene ljetne livade i bujne zelene pašnjake. Sad je to niz glatkih, mekih, jastučastih proplanaka i ponikava. Nježnih, blagih uspona i silazaka. Sam Bog zna gdje je ona uska, utabana stazica, omeđena

opojnim mirisom majčine dušice i pregršti cvjetnih glavica koje tako ljupko vire između sočnih busena trave. Krajolik je u dubokom zimskom snu, danas posebno gostoljubiv prema hodačima i velikim ljubiteljima planinskih bespuća. Nema ni daška vjetra, samo bljesak bjeline i kristalna modrina neba nad nama.

Prethodnica, koju čine najbrži, daleko ispred nas, djeluje kao skupina nestvarnih bića na djevičansko bijeloj pozadini. Izbijamo na tko zna koji proplanak, a lijevo od nas kočoperi se Mali Rajinac (1699 m). U svojoj dominantnoj ljepoti čini se kao da je udaljen samo nekoliko koraka od nas i neodoljivo nas privlači. Ispred nas su Pivčevac, Zavižan, Vučjak, ali do njih ima još nekoliko sati hoda. Sunce je visoko, još je velik dio dana pred nama. Zamisao da se, onako usput, izvan plana, uspnemo i na Mali Rajinac, dolazi gotovo sama po sebi.

Društvo se dijeli: kondicijski najjači odlaze prema Rajincu, a ostali prema prvotnom planu prema planinarskom domu »Zavižan«. Ni trenutka se nisam kolebala. Biti tu nadohvat, a ne popeti se na taj čarobni vrh za tako lijepog zimskog dana

bila bi prava šteta. Tko zna hoću li opet imati priliku sudjelovati u zimskom pohodu tim terećima. Da ne bi bilo kao da sam bila u Rimu, a nisam vidjela Papu. Nas četiri žene prikrpale smo se dečkima, iako su nas se htjeli diskretno otarasiti opaskom da će tempo biti jači. Ne bismo mi išle s njima da se nismo osjećale fizički spremnima za taj pothvat. Malo su nas sumnjičavo gledali, ali videći da smo zapele, nisu imali kamo. Uspeti se tim putem ljeti, ili zimi, po tako dubokom snijegu, velika je razlika. Zimski uvjeti iziskuju mnogo veću kondiciju. Naravno da su naši muški kolege u jačoj kondiciji, ali nismo im se dale pod pete. Prteći sve dublji snijeg, hrabro smo cupkale za njima. Ruku na srce, džentlmenski su prilagođavali tempo našemu.

Posljednjih stotinu metara prije vrha Malog Rajinca uspon nam je više nego naporan. Planina pomalo pokazuje zimske zube. Oštar vjetar ledi snijeg i stvara pokorlicu po kojoj se skližemo, a štapovi nam nisu od nikakve koristi jer propadaju do kraja. Posljednje sam stope prešla četveronoške s ponekim žrtvovanim noktom (na znanje poštenom nalazniku).

Na najvišem vrhu sjevernog Velebita zaronili smo u kupelj ljepote. U kristalno vedrom danu vidik je bio nezaboravan. Vidi se čitav Velebit kao na dlanu. Vrhovi su meki i pitomi, sva divljina i surovost okolnih pejzaža pokrivenih snijegom jedna je ledeno-snježna bajka

Na najvišem vrhu sjevernog Velebita zaronili smo u kupelj ljepote. U kristalno vedrom danu vidik je bio nezaboravan. Vidi se čitav Velebit kao na dlanu. Vrhovi su meki i pitomi, sva divljina i surovost okolnih pejzaža pokrivenih snijegom jedna je ledeno-snježna bajka. Načičkani bijeli paperjasti vrhovi zarobljavaju svu našu pozornost. Čaroban bljesak sunčevih zraka odražava se s morske pučine pod nogama Velebita. Stapajući se s nebeskim plavetnilom i razigrano vrludajući od vrha do vrha, bljesak sunca načas se zaustavlja pod našim stopama. U trenutku bljeskom jurne niza susjednu padinu i opet, dignuvši se s lakoćom nebeskim svodom, bljesnu daleko, daleko s Alpa. Ushićeni naprosto ostajemo bez daha od vriska silne ljepote i uklopljeni u igru.

Naleti ledenog vjetra bude nas iz zanesenosti i tjeraju na spuštanje. Uz poneko neplanirano

kotrljanje začas smo u podnožju Rajinca, ispunjeni ljepotom doživljenoga. S punim povjerenjem prepustamo se našem vodiču koji nekako, kao nekom magijom, uvijek pogodi pravi smjer. Markacije su duboko zametene, ponekad se smiluju i virnu tek toliko da ne izgubimo suviše vremena tražeći ih.

Sunce je malo-pomalo zaronilo iza Pivčevca i Velikog Zavižana, umorilo se, a umor polako sustiže i nas. Hod postaje teži i pomalo posustajemo, ali mora se dalje. Romantično užaren komadić vatrenog neba između Pivčevca i Vučjaka posljednjim tračkom svjetla pozdravlja umorne planinare. S tek pristiglim sumrakom, dolazi i golemi mjesec. Stari vragolan u svojoj srebrnoj lađi osvijetlio nam je posljednji sat hoda raskošnom svjetlošću. Pojavio se niotkuda u baršunasto plavom sumraku.

Uspom prema planinarskom domu na Zavilanu posljednjih stotinjak metara bio mi je kao u nekom snu. Penjem se zarobljena u zavodljivom smiješku milijuna zvijezda, ljeskanju ledene strmine, sve se krijesi. Nestvarno, kao da se svod stopio s krhkcom bjelinom i na trenutak poigrao s nama. Dušu su mi ispunili desetci velebitskih vrhunaca okupanih sjajem mjeseca i zvijezda. Želim letjeti širom otvorenih krila u srebrnu visinu. Zaogrnutam u puku radost življenga života. Osjećam divlju radost što sam dio te prirode i tog prizora. A nebo i dalje nedužno žmirka, kao da nije krivo što mu se razvezala vreća pa je prosulo toliko ljepote oko nas. Takve mjesecine i zvjezdanoг sna nisam vidjela od djetinjstva. Najdraže bi mi bilo nasloniti se odmah tu, kod ulaznih vrata, i uživati u magičnom prizoru, ali umor i zima tjeraju u toplinu zavižanskog doma.

Nakon osam sati hoda treba se nekako oslobiti iz okova ledom zamršene špage, gurtni i krplji. Domar Ante, uvijek spreman pomoći, nožem začas rješava problem.

Okupljeni kraj toploga kamina nastavljamo ugodno druženje uz veselje, pjesmu i omiljeno tamno velebitsko pivo (pijemo ga samo radi sprječavanja upale mišića). Živahno sudjelujem u poša-

licama, a društvo i ne sluti s koliko ih pozornosti promatram. Sva ta opuštena i razdragana lica nose svoju životnu priču, svoj vlastiti put. Nesvesni kako smo danas sve te različite »staze« spontano usmjerili u zajednički smjer – smjer skladno utabanih međuljudskih odnosa. Ispunjena slatkim umorom prepuštam se stihovima pjesama koje su zaredale.

Nevoljko odlazimo na počinak, sutra nas čeka još velik dio puta. Umorna, mislila sam da će zaspati u letu prema jastuku. No, od umora ili muziciranja marljivih dežurnih hrkača, velik dio noći nisam oka sklopila. Dok su ostali blaženo preli, po tko zna koji put prošla sam čitavu stazu i sredivala dojmove, a najljepše trenutke spremala u posebne pretince sjećanja. Kad me jednom sustignu starački dani i tijelo onemoća, izvlačit ću ta sjećanja i dalje planinariti, obilaziti sve te staze i duhom biti sa svim tim različitim, a ipak dragim ljudima koje susrećem na svom životnom puteljku. U tolikim godinama planinarenja utkalo mi se mnogo ljepote u more sjećanja. Negdje sam pročitala da se srođne duše ne rađaju, nego stvaraju. Radujem se ponovnom susretu sa srodnim dušama dok ipak pomalo tonem u velebitski san.

Kroz trnje do zvijezda

Izlet u Vrgorsko gorje

K

ako to već biva u ljudskoj prirodi, svi se s godinama sve više okrećemo svojim korijenima. Neki prekapaju po starim spisima, traže rodoslovja u župnim uredima i istražuju život svojih predaka, a mene putovi prošlosti vraćaju u planinu, onu o kojoj su mi davno pripovijedali djed i baka. Slušao sam kao dijete o njenim obroncima i dolcima na koje su izvodili blago tijekom ljetnih mjeseci, o pećini u kojoj se baka s jednogodišnjim sinčićem skrivala od fašističke potjere, o teškom životu kojim je od pamтивјекa obilježen svaki stanovnik vrgorskoga kraja i zbog kojeg su na kraju gotovo sva sela opustjela, a njihovo se stanovništvo rasulo po cijelome svijetu. Sve te priče iz djetinjstva duboko su se urezale u moje pamćenje i sad već godinama tražim zaboravljene staze kojima su nekoć kročili moji preci i koje me neprestano zovu k sebi.

Posljednja planina

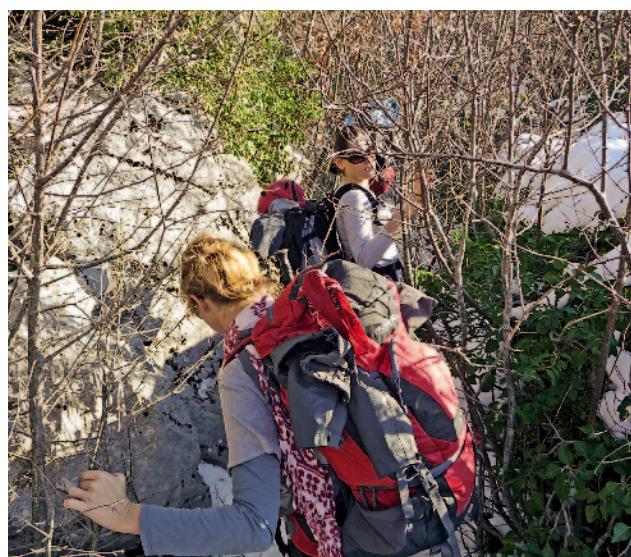
Za blagdan sv. Stjepana mala, ali dobro organizirana skupina članova HPD-a »Mosor« uputila se u istraživanje gorja u vrgorskome kraju. Skupinu je činilo sedam planinarki, četiri planinara i naš već iskusan planinarski pas Rina.

Grad Vrgorac najveća je administrativna jedinica u Splitsko-dalmatinskoj županiji, ali ujedno i najslabije naseljena. Sjeverozapadno od grada proteže se gorje dugo 19 kilometara koje se sastoji od tri izrazita gorska hrpta – Matokita, Svetog Mihovila i Šibenika. To se gorje pruža dinarskim smjerom (sjeverozapad – jugoistok). Najviši mu je vrh 1314 metara visok Veliki Šibenik. Ime dijeli s jednim biokovskim vrhom, gdje također postoji Mali Šibenik. Ništa neobično, budući da se u staroj hrvatskoj toponomastici niz planinskih vrhova i glavica nazivao imenom Šibenik. Tim su imenom nazvane i neke utvrde na tim glavicama. Taj se starohrvatski naziv najbolje sačuvao upravo u imenu grada Šibenika.

Denis Vranješ, Split

Vrgorsko je gorje od zapadnoga hrpta Biokova i Rilića odijeljeno zabiokovskom zavalom, koja je osobito dobro izražena na prostoru od Župe Biokovske do Vrgorskog polja. Na sjeverozapadu je taj prostor spojen s rubnim dijelovima imotskoga Zabiokovlja, a kao prirodna granica nameću se veća udolina na području naselja Slivna i Krstatice te prostrano Imotsko polje. U istočnom se dijelu gorje manjim dijelom, u području Kruševice, pruža preko državne granice u Bosnu i Hercegovinu, do riječnog sustava Tihaljina – Trebižat, a u južnom do polja Rastoka. Na samom jugu, granicu toga prostora čine uvala Bunina i Vrgorsko polje, odnosno podnožje Matokita.

Naš je cilj ovaj put upravo Veliki Šibenik, najviši vrh gorja. Dosad sam se na njega penjao sa sjeverne i istočne strane pa je došlo vrijeme da provjerim u kakvom je stanju staza s južne strane, iz zavojanskog zaselka Podastina. Tom smo se stazom doduše već jednom spuštali, kad smo se prije nekoliko godina sa Stilja popeli na Veliki Šibenik, ali kako je ovo gorje u kojem rijetko odje-

Probijanje prema Velikom Šibeniku

kuje ljudski korak, promjene na stazama dogadaju se izrazito brzo. Prvi je dio puta uredno markiran jer je to staza koja ujedno vodi na Sveti Mihovil, po obližju najatraktivniji vrh u cijelom Zabiokovlj. Posebice zadržava kad ga se ugleda s prijevoja Turije, a njegov se šiljak koji strši visoko u nebo dobro vidi odasvud iz duge zabiokovske zavale. Pravi mali dalmatinski Matterhorn! Veliki Šibenik nešto je sjevernije od njega i ne izgleda toliko reprezentativno, ali s obzirom na to da je najviši vrh gorja, ipak s planinarskoga gledišta zasluguje svu pozornost.

Kad nakon 45 minuta uspona podzidanom stazom u brojnim zavojima izđemo na istočni dio hrpta Mihovila, dočekuju nas snijeg pod nogama, pogled na Zamagorje pred nama i na hrbat Šibenika povrh njega. Vrh se i dalje samozatajno krije sjeverno od širokoga vršnog ruba hrpta. Tu ostavljamo markacije koje skreću lijevo po hrptu do samog vrha Svetog Mihovila (1247 m) i nastavljamo u Zamagorje. To je nekoć bilo mjesto intenzivne stočarske djelatnosti, ali ga je poput većine sela i zaselaka u vrgorskemu kraju zadesilo raseljavanje vrijednog stanovništva. Onog stanovništva koje je u stijeni sazidalo stazu, a sve to da bi došlo do ono malo plodne zemlje skrivene u vrtačama i dolcima Zamagorja ili da bi ljeti izvelo blago na ispašu na obronke Šibenika. Danas više nema ni blaga, ni pastira. Ne čuje se blejanje ovaca ni meketanje koza u planini. Na Vrgorsko se gorje spustila tišina. Mir remeti tek pucanj u daljini.

Povratak u prošlost

Gojzerice sve dublje tonu u snijeg dok prateći suhozide među dolcima pronalazimo put do napu-

štena zaselka Pivaca. Teret godina nagrizao je već urušene krovove i stropove, drača obavija kamene zidove, a pogled kroz otvorena vrata pripovijeda o nekadašnjem životu ljudi iz ovoga kraja. Čaša je ostala pored karata na stolu, stare limenke »Vegete« još su na polici, na zidu visi petrolejka u kojoj je svjetlo davno zgasnulo, kao da je selo u trenutku obavio plašt vječnog spokoja.

Izlazak iz zaseoka još je zahtjevniji od probijanja do njega. Na putu se prepriječilo veliko srušeno deblo, a staza je nestala u draču i makiji pa tek nakon petnaestak minuta golgote i rukava punih trnja izlazimo na nešto prohodniju padinu. Odumiranjem sela nestalo je i stočarske djelatnosti pa se šuma polako oporavlja od stoljetnoga krčeњa, ali i dalje prevladavaju krška golet i makija. Trebat će proći još desetljeća i desetljeća da se šuma vrati u taj krš. Put kroz grab pokazuju nam tek tragovi životinja u snijegu. Vuk ili lija, a možda i oboje.

Iznad Pivaca zastajemo da se kratko okrijepimo i usput uživamo u vidiku na sjeverne obronke Svetog Mihovila, čija ljuskasta struktura ovako prošarana snijegom nalikuje na durmitorske Šarene pasove. U daljinji se ocrtava crni hrbat Rilića i prisjećamo se vrhova i staza koje smo prošli prije dvije godine na svom putu Biokovskom planinarskom stazom. A sve to vrijeme znatiželjno nas promatra skamenjeno krdo konja sa sigurne udaljenosti. Ni na trenutak nisu skinuli pogleda sa nas.

Nastavak puta vodi nas južnim obroncima Šibenika, točno iznad Zamihovlj. Snijega je sad sve više, a putem, osim životinjskih tragova, pronalazimo i ljudske stope. Zasigurno neki lovac,

jer planinari vrlo rijetko zalaze u ovo područje. Postupno se otvara vidik i na Biokovo, prvo na Kimet i njegovo bajkovito okruženje, a na kraju i na veličanstven vrh Sv. Jure, s bijelom kapom.

Prolazimo mimo zaledenih obzidanih lokvi. U ne tako davno doba, zbog nedostatka površinske vode, pomno se pazilo da se sačuva svaka kap za napajanje blaga pa su sve lokve brižno obzidane i čuvane. Razlog nedostatku vode u ovom kraju nije manjak oborina, već vapnenačka građa tla, zbog čega glavnina vode otjeće u podzemlje.

Sa svakim novim korakom dobivamo na visini i približavamo se uočljivom prirodnom prolazu kroz stijenu. Sad treba strmo uzbrdo, snijegom pokrivenom padinom, povremeno i s pomoću ruku, da bismo napokon izašli na južni rub Šibenikova hrpta. Tu se prvi put pred nama otvara vidik na naš cilj i sad bi trebalo samo po jednom kamenom hrptu proći između vrtača do njegova podnožja. Ipak, najprije ćemo se spustiti do ruba Velike jame, skrivenе od pogleda u jednoj od vrtača. Noge sve dublje propadaju u snijeg, ali želim opet vidjeti očaravajući, pedesetak metara širok otvor jame i duboke litice toga grotla. Ubrzo kročim na sam rub jame, pogled se spušta u dubinu, a mašta leti u visine. Zamišljam što krije unutrašnjost jame, koliko je duboka, kakvim je ukrasima urešena i životinjicama nastanjena.

Vrgorsko je gorje od zapadnoga hrpta Biokova i Rilića odijeljeno zabiokovskom zavalom, koja je osobito dobro izražena na prostoru od Župe Biokovske do Vrgorskog polja. Na sjeverozapadu je taj prostor spojen s rubnim dijelovima imotskoga Zabiokovlja, a kao prirodna granica nameću se veća udolina na području naselja Slivna i Krstatice te prostrano Imotsko polje

Nadam se da ću jednog dana ostvariti i taj san, da se spustim u njedra planine, ali sada treba nastaviti prema današnjem cilju jer će sumrak brzo doći. Izlazak iz vrtače napunjene snijegom mukotrpan je za svakoga osim, čini se, za Rinu, koja uživa u snijegu i razigrano se baca po obodu vrtače, tjerajući pred sobom pokrenute loptice snijega. Njoj kao da s prijeđenim metrima raste snaga.

Vidik koji oduzima dah

Na vrh stižemo nakon četiri sata uspona. Natpis na jednoj od stijena s imenom vrha i nadmorskom visinom još odolijeva vremenskim nepo-

godama. A vidik s vrha nagrada je za sav uložen trud! Prvo pogledom tražim svoj Prenj. Lako se na obzoru ocrtavaju i Otiš, i Zelena glava, i Osobac, lijevo od kralja bosanskohercegovačkih planina kraljica Čvrsnica, pa redom Vran, Zavelim, Vitorog, Tušnica, Cincar, Kamešnica, Dinara, Svilaja, Mosor, moja prva ljubav Biokovo u svom sjaju, otoci Vis i Hvar iza njega, pa Rilić, Korčula, Pelješac, Orjen, Snježnica, Velež i zatvoren krug s Prenjom. Impresivan vidik koji se pruža s najvišega vrha Vrgorskoga gorja nikoga ne ostavlja ravnodušnim.

Na samom vrhu nalazi se još jedna jama. Dubinu pokušavam procijeniti bacanjem kamena, ali on se, na žalost, već nakon nekoliko sekundi zaustavlja na debelim naslagama snijega. I njenu unutrašnjost zasad prepuštam maštici, ali ne zadugo, nadam se.

Na sjevernom podnožju pogledom pronalazim zaseoke Poljica Kozičkih i kuće svojih predaka iz kojih se već dugo ne uždiže dim. Naime, najizražitiji proces u vrgoračkom kraju tijekom 20. stoljeća svakako je bila depopulacija, koja je započela još 1910. godine. Vrgorac je tada bio jedina kopnena općina s negativnim trendom rasta stanovništva. Od 1910. do konca Drugoga svjetskog rata uzrok depopulaciji bio je prirodnji pad (napose zbog visoke stope mortaliteta prouzročene svjetskim

ratovima i epidemijom španjolske gripe), dok je druga polovica prošlog stoljeća razdoblje izražitog i stalnog iseljavanja zbog ekonomskih razloga. Odlazili su u perspektivnije litoralne zone (najviše u makarsko primorje), a dijelom i u inozemstvo. Tako su i moji pretci bolju budućnost potražili u Makarskoj.

Koliko nas je god bura nagradila lijepim i širokim vidicima, toliko nam je onemogućila da se na vrhu duže zadržimo, pa smo zavjetrinu potražili i pronašli na južnom pobočju Šibenika. A ja ne bih bio »Vinci« da nisam poželio naći prolaz zapadnim rubom Zamagorja. Sva sreća, družina je bila raspoložena za novu pustolovinu. Utvrđili smo, međutim, da područje nije prohodno, posebice zbog stijena vlažnih od snijega, ali je vrijedno daljnog istraživanja. Nakon silaska nagrađujemo se kratkom stankom u Vrgorcu i zasluzenim pivom, a zatim se Dalmatinom upućujemo kući u Split. Autocesta kroz Zabiokovlje možda je i posljednja slamka spasa za opustošeni vrgorski kraj.

Vjerujem da su svi sudionici izleta ponijeli iz Vrgorskoga gorja samo lijepi uspomene i da će uskoro opet pohoditi ovo gorje dostupno samo planinarima pustolovna duha. Ako ne prije, onda barem krajem listopada kad naš Stipe Božić, kojemu su korijeni također u ovom kraju, povede splitske planinare na vrh Mihovila!

Kapelski planinarski put

Nikola Sedmak, Zagreb

Uskrsni je ponedjeljak, 5:30 sati ujutro. Nalazim se na autobusnoj stanici u Podsusedu. Marko i ja, još napuhnuti od jučerašnjeg prejedanja šunkom, puricom, mlincima, francuskom salatom i ostalim delicijama, lijeno se gegamo do prve klupe kako bismo odmorili leđa od teških ruksaka koje nosimo već punih četiristotinjak metara. Sjedamo i čekamo, ne dugo, da se pojavi ostatak ekipe. Bosak i Mijo, također uspuhani od prejedanja, dolaze do klupe potražiti odmor. Dolazimo do zraka, srdačno se pozdravljamo i nakon nekoliko minuta otvara se pivo s kioska u čast nove avanture u koju se upuštamo. Tek smo otpili koji gutljaj i rasprčali se, a već dolazi crveni kombi s kormilarom Tonijem, u posljednjih nekoliko pothvata službenim vozačem naših »ekspedicija«.

Ukrcavamo se i – pravac Tuk.

U planinarskom domu »Bijele stijene« u Tuku utiskujemo prvi žig u dnevnike Kapelskoga planinarskog puta. Vrijeme je dobro i nema snijega pa nas Toni odbacuje do čeke na Matić-poljani. Tako smo uštedjeli sat i pol hoda, nije loše. Uzimamo ruksake i rastajemo se s Tonijem. Vidjet ćemo se, ako Bog da, u Klenovici za četiri dana. Ruksaci

su na leđima, gamaše na nogama, čelična volja u nama – vrijeme je za polazak.

Sljedeća je kontrolna točka planinarska kuća Jančarica. Do nje dolazimo strmim šumskim putom za dvadesetak minuta hoda. U kući zatječemo nekoliko mlađih koji su tu već nekoliko dana. S Jančarice se otvara prekrasan vidik prema Bjelolasici i njezinu hrptu koji je čitav pod snijegom. Snijeg će nas pratiti na cijelom dalnjem putu jer ovdje u planini još nije okopnio.

Putokaz kaže da se do Kule na Bjelolasici stiže za sat i pol, no to se iz ove perspektive ne čini tako. Čini se da će nam trebati mnogo više, no nadamo se da markacisti nisu pogrešno napisali.

Staza nas najprije vodi nizbrdo prema Vrbovskoj poljani. Na putu susrećemo lisicu koja umire u opakim mukama, vjerojatno od bjesnoće – nimalo ugodan susret. Put pred nama ubrzo postaje sve strmiji. Kroz bukovu šumu približavamo se Kuli, najvišoj točki Bjelolasice. Snijeg nam je do koljena i svaki je korak sve teži i sve sporiji. Nitko, na žalost, nije išao ispred nas pa smo put u snijegu morali priti sami. Na Kulu stižemo za 1:45 h – u ovim snježnim uvjetima to je odlično prolazno vrijeme i dokaz da oko zna grdno prevariti. Od Kule po hrptu za desetak minuta stižemo i do planinarskog skloništa »Jakob Mihelčić«. Odlično je održavano i uređeno. Na brzinu bacamo ponešto u »kljun« i nastavljamo prema Samarskim stijenama.

Put vodi kratko nizbrdo da bi se zatim počeo naglo i strmo uspinjati. Hod strminama jako otežava snijeg koji je na nekim mjestima vrlo dubok, pa ni od gamaša nema mnogo koristi. Sve je dobro dok se gibaš, ali kad staneš nije dobro jer te sve zebe. Izmjenjujemo se na čelu prteći snijeg i teškom mukom dolazimo na vrh Samarskih stijena. Konačno smo se digli iznad šume i došli do kakvog-takvog vidika. Od Bjelolasice dovode muku smo mučili 4 sata.

Vrijeme sivkasto, oblaci se navlače pa vidici s vrha nisu baš posebni. Ne zadržavamo se dugo pa krećemo dolje do ruksaka koje smo ostavili u podnožju vrha i krećemo dalje prema Ratkovu

Putokazi na Matić poljani

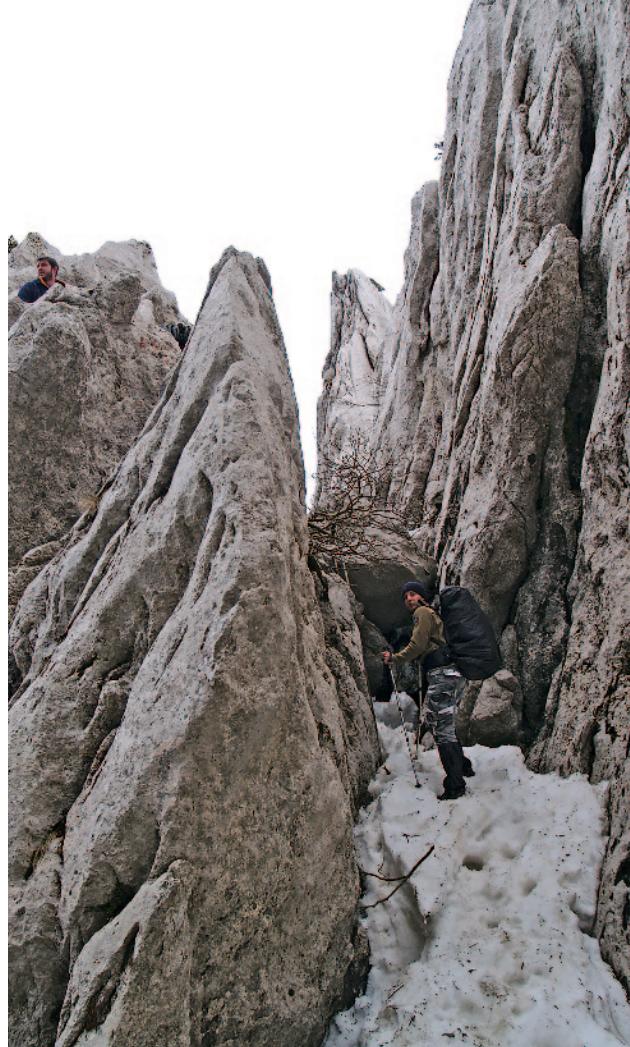
skloništu. U normalnim uvjetima do skloništa se stiže za jedan sat, no i taj se dio, najviše zbog snijega, pretvorio u mučno probijanje zapuha, uz hladan vjetar koji je sve više jačao. Pošteno promrzli i iscrpljeni stižemo do skloništa. Od vrha do skloništa trebalo nam je gotovo dva sata.

Ratkovo sklonište ražalostilo nas je lošim i jadnim stanjem. Poda praktički nema, peć dimi na sve strane, ali je barem suho. Pazeći da ne propadnemo kroz pod, presvlačimo se i ugrijavamo uz sramežljivu toplinu naložene peći. Ubrzo svi tonemo u san – o nekim toplijim krajevima.

Sutradan se budimo naspavani i odmorni. Doručujemo, slažemo opremu i krećemo prema Bijelim stijenama. Na odlasku još jedan pogled na sklonište koje zbog lošeg stanja, unatoč odličnom i originalnom položaju, ne ostavlja baš nezaboravan dojam. Odlučili smo se do Bijelih stijena probiti Vihoraškim putom, no to će se vrlo brzo pokazati čistom utopijom. Dionica do Natašina dola i nije tako strašna s obzirom na vremenske uvjete, ali ima nekoliko strmina gdje bi dobro došao još koji par ruku i nogu. Uspijevam pasti i strgati hodački štap, što me je rastužilo jer mi je bio od velike pomoći. Sva je sreća da smo u šumi pa ču valjda pronaći neki dobar zamjenski štap.

Stižemo u Natašin dol, gdje počinju veće poteškoće. Na pristupu Ljusci ima tako mnogo snijega da je sajla, koja je inače u visini između pasa i prsa, sad u visini naših gležnjeva. Ljestve koje vode iz klanca u Ljusku, inače visoke oko četiri metra, vire jedva dva metra iznad snijega. Uspijevamo stići do kontrolne točke, ali dalje – nema šanse. Pokušavamo: prvi, drugi, treći, četvrti – nikome ne uspijeva. Jednostavno je previše snijega, nema nikakva oslonca, nemaš se za što primiti i propadaš do pasa. Preopasno je, a nikome nije draga pomisao o ostavljanju kostiju na ovim stijenama prekrivenim snijegom.

Vadimo kartu i češkajući se po glavama tražimo zaobilazan put koji nam ne bi oduzeo previše vremena. Jedina je mogućnost spust preko Ačkove doline na Begovu stazu te potom uspon preko Velikih vrata na Bijele stijene. Opet smo u Natašinu dolu, a ubrzo nakon njega počinje takav spust da se ni skijaški asovi ne bi posramili. Do Begove staze dolazimo za nepunih 40-ak minuta i zaključujemo da taj uspon nećemo predložiti ni najgorim neprijateljima.

Prolaz kroz Ljusku u zimskim uvjetima - nemoguća misija

Pred nama je 3 – 4 kilometra hoda po putu zatrpanom snijegom. Hodanje je dosadno, no kad smo stigli na križanje i početak uspona preko Velikih vrata, svi smo bili bolje volje. Staza je lijepo izvedena i mislim da je u uvjetima bez snijega prava milina njome hodati. Nakon 1:20 h stižemo do spoja s Vihoraškim putom te nastavljamo lijevo prema Bijelim stijenama. Tu nas pomalo obuzima strah jer nailazimo na tragove šapa i na »pješadijske mine« prerano probuđenog medvjeda. Kao da šuma nije dovoljno velika, zar se baš mora muvati po našoj stazi?

Oči su nam velike u strahu pa nastavljamo uz povećan oprez. Sa sedla Boce kratkim se, strmim usponom penjemo u carstvo zapanjujućih Bijelih stijena. Kroz udolinu skrivenu među oštrim šiljcima – malo lijevo, malo desno – stižemo pod

sam vrh Bijelih stijena. Uspon je veoma strm, ali je osiguran sajлом, što ga čini razmjerno lako savladavim. S vrha je lijep vidik.

Nakon utiskivanja žiga u dnevnike nastavljamo prema skloništu. Do skloništa je put zanimljiv jer se prvo spuštamo u udolinu, a na drugoj strani treba iz nje izaći gotovo po okomici zamenjenoj snijegom. Gledana odozdo, izgleda kao pravi snježni zid.

Dolazimo do dolca s planinarskom kućom. Iz njega se za minutu hoda stiže u drugi dolac, gdje je planinarsko sklonište »Miroslav Hirtz«. Nakon Ratkova skloništa, Hirtzovo je hotel s pet zvjezdica – čisto je i uredno, a peć je kao iz priče. Smještamo se, prikupljamo drva i već nakon dvadesetak minuta uz pucketanje drva iz peći se širi toliko potrebna toplina. Vrijedi istaknuti još nešto – jednoglasno smo se složili da se na Bijelim stijenama nalazi najbolje uređen i održavan zahod u ovom dijelu Velike Kapele. Sveže je zeleno obojen, a unutra uokvirene slike životinja i prirode – svaka čast!

Trećega dana naše pustolovine ustajemo opet u cik zore, ponovno uz negodovanje dijela ekipe kojemu ni osam sati sna nije dovoljno. Pakiramo se i krećemo prema Velikoj Javornici. Do vrha dolazimo iznenadujuće brzo i lako. Vrh nikako ne spada u klasu nezaboravnih, a vršni je dio prilično zarastao u šikaru. Na dalnjem putu prema plani-

narskoj kući Stalak hodanje je lakše jer je manje snijega. Kuća se nalazi na samoj cesti koja spaja Novi Vinodolski i Jasenak. Zadržavamo se kratko, taman za gablec, i nastavljamo prema Dulibi.

Taj će nam dio puta svima ostati u sjećanju po prekrasnim gustim smrekovim šumama. Smreke su dojmljivo visoke, velike i stare. Kao šetnja perivojem. Čarolija je trajala 45 minuta, dok nismo izbili na cestu i ugledali šumariju u nesmiljenom masakriranju te ljepote. Na putu uspijevamo zalučati jer su igrači s motorkama porušili velik broj stabala s markacijom.

Stigavši do »Zelene kuće« shvatili smo da smo se malo zaletjeli s ocjenom da je Ratkovo sklonište u lošem stanju. U usporedbi sa »Zelenom kućom« Ratkovo je sklonište oličenje urednosti i čistoće. Ali umor ne pita. I glad ne pita. Potrošili smo kakva dva sata na osposobljavanje kuće za spavanje, palimo vatru, pečemo posljednje zalihe slanine i ispijamo posljednje kapi »medikamenata« koje nosimo sa sobom. Ova nam gozba barem malo ublažuje spoznaju o tome gdje ćemo prespavati.

Nije ni svanulo, a već smo napustili i ovo sklonište. Danas bismo trebali stići na cilj u Klenovici, na obali Jadranskoga mora. Maštamo o trenutku kad ćemo pobedonosno otvoriti pivo i namoći natečene i izmučene tabane u moru. Pred nama je još strm uspon na Kolovratske stijene. Nakon sat vremena evo nas na vrhu Kolovratskih stijena. To je lijep, stjenovit vrh, nema što. Tu više nema snijega pa uživajući silazimo lijepom stazom na Kolovratsko polje. Svojim dolaskom iznenadujemo jednu srnu. Preko polja put nas vodi na drugu stranu uz brije, na prijevoj iznad Luke Krmpotske. S prijevoja se širi prekrasan vidik na more. Uskoro smo na cilju.

Sunce se pokazuje na nebū i lijepo je pripeklo, a put nikako da nas dovede do Viništa. Vinište je jedna od ljepših planinarskih kuća u Hrvatskoj. Ima prekrasno uređeno dvorište, tu su zelena trava, voćke, vanjski kamin, velik stol s klupama pod brajdом, a u podrumu sklonište – Beverly Hills samo 45 minuta hoda daleko od mora. Od Viništa žurimo niz brije do Klenovice, gdje utiskujemo posljednji žig. Pobedonosno otvaramo pivo, namačemo umorne i natečene noge u moru i nazdravljamo još jednom planinarskom podvigu.

U Klenovici, na kraju Kapelskog planinarskog puta

Grande Nabois

Planina u sjeni divova uz dodatni bonus pustolovine

Denis Guštin, Zagreb

Dolaskom ljeta aktiviraju se odlasci u Alpe, ali i penjanje feratama. Za ovo je ljeto prijatelj Veljko Oluić pripremio nekoliko poslastica u talijanskom dijelu Julijskih Alpa. Prošle smo godine u isto doba osvajali Viš ili Jof Fuart (2666 m), kako se naziva na mjesnom furlanskom dijalektu. Put nas je vodio slabo markiranom i osiguranom feratom Gola NordEst, i to po oblačnom vremenu koje je opasno mirisalo na nevrijeme, čime smo izazvali divljenje pojedinih planinara u Rifugio Corsi (1874 m), gdje smo tu noć spavali. Tada, kao i uvijek kad treba izdržati desetak sati hodanja, ponavljava sam mantru – sreća prati hrabre.

Dok smo se polako uspinjali siparom prema početku ferate Gola NE, nisam ni zamjećivala planinu s desne strane. Djelovala je pitomo, kao nešto što bi se moglo svladati i zatvorenih očiju. Sva moja pozornost bila je usmjerenja na impre-

sivni masiv Viša. Stoga se nisam mnogo uzbudjivala kada je Veljko najavio da ćemo ovoljetnu sezonusu ferata otvoriti usponom na Grande Nabois¹. Čak ni to da će se hodati desetak sati nije izazvalo veću bojazan. Znala sam da će nakon uspona slijediti mukotrpno i oprezno spuštanje, no računala sam da osim bolnih koljena neće biti većih nevolja jer se sve stvari same od sebe kotrljaju nizbrdo. Kako sam samo bila u zabludi! Naime, nisam dovoljno pomno proučila zemljovid ni put koji nakon silaska s planine vodi do doma Rifugio Corsi.

Akcija počinje

No, da krenem ispočetka. Veselo deveteročlano društvene planinara iz PD-a »Ericsson Nikola

¹ Slovenci je zovu Zajzera što doslovno znači iza jezera. Smatra se da je davno u prošlosti ovdje postojalo ledenjačko jezero. Prvi uspon na Grande Nabois izveo je 1884. dr. Julius Kugy, uz čije se ime vežu mnogobrojni alpski usponi

Tesla«, pojačano prijateljicama iz HPD-a »Zagreb-Matica«, krenulo je u petak popodne prema Sloveniji. No, da već na početku bude zanimljivo pobrinula se naša draga Ivana iz »Zagreb-Matice« koja je mislila da se ide u 5 ujutro u subotu, a ne u 5 popodne u petak. Navodno svi izleti »Matice« počinju mazohistički rano ujutro... Mi, međutim, nismo bili nesretni što je čekamo, već vrlo zadovoljni jer smo dobili izliku da nakvasimo žedno grlo najčešćim ljetnim pićem koje se, pogadate, dobiva od hmelja. Standardno nas je vozio naš planinar-vozač Janko, i već smo prije mraka stigli u Mihov dom na Vršiču (1085 m), gdje smo prespavali.

Sutradan ustajemo rano i upućujemo se već poznatim putom prema talijanskoj granici i zatim kroz Tarvisio do desetak kilometara udaljene doline Val Saisere, jedne od najljepših u talijanskom dijelu Julijskih Alpa. Tu nas je dočekala brza i hladna rječica Saisera koja je ove godine imala znatno više vode nego inače. Kao i prošle godine, po inerciji smo se uputili stazom, a ne preko mosta (vjerojatno je logika planinara da odabire prirodne puteve, a ne nešto što je djelo ljudskih ruku), no voda je bila preduboka i nikome se nije dalo rano ujutro hodati s mokrim nogama. Stoga nije bilo druge nego priznati poraz i vratiti se.

Nakon početnih 860 metara, staza broj 616 vodila nas je dalje kroz šumu, a zatim sve strmije kako smo se približavali cilju prve etape našeg puta, dva sata udaljenom domu Rifugio Pellarini (1499 m). Izdvojen položaj doma na stijeni omogućava prekrasan vidik na sve strane svijeta, od mistične doline do impozantnih vrhova unapoko. Pogled najviše privlači sjeveroistočna strana Viša s dugim siparom i širok prijevoj Sella Naboisa (1970 m) podno našega cilja, Grande Naboisa. Najčešće mu se pristupa jugoistočnom stranom jer su ostali prilazi znatno strmiji. Planina ovdje ima oblik pravilne piramide, zbog čega izgleda znatno niža od Viša, koji u ovom dijelu krasiti širok i surov sjeveroistočni masiv, no razlika je samo tristotinjak metara (2313 : 2666 m).

Nakon kraćeg odmora disciplinirano u koloni krećemo prema prijevoju. Uspon vodi zamornim strmim siparom. Na samom prijevoju uzaludno tražimo početak uspona, da bismo napokon shvatili da prava staza prema vrhu počinje malo niže. Nije nam preostalo drugo nego da se oprezno spustimo niz sipar koji bježi pod nogama, pazeci usto da održimo ravnotežu. No, još se uvijek nitko nije uzbudivao – bila je tek sredina jutra sunčanoga dana. Malo nam je bilo lakše kad smo vidjeli da nismo jedini koji su se prevarili – troje mladih

I tuda se
može...

DENIS GUŠTIN

Austrijanaca također je teturalo po siparu i tražilo put prema vrhu.

Uspon na Grande Nabois

Kao što smo i prepostavljali, uspon nije tehnički zahtjevan. Tek nadomak vrhu ima nekoliko sajli i klinova. U usporedbi sa zahtjevnom Golom NE, ova je ferata bila pravi mačji kašalj pa smo, iako respektirajući stazu i s velikim oprezom, stigli na vrh bez osiguranja.

Na vrhu se nalazi lijep i velik željezni križ. Iako je bio početak srpnja, vrijeme je bilo poluoblačno s povremenim vjetrom, što je u jednom trenutku davalo osjećaj vrućine, da bi u sljedećem bilo prilično hladno. Nakratko je čak iznad vrha naleto taman oblak iz kojeg su zaledršale sitne pahuljice snijega!

Vidici su bili odlični pa smo uživali u pogledu lijevo na dolinu Zajzeru (Val Saisera) i desno na dolinu Špranju, dok su visinama dominirali s južne strane, u najблиžem susjedstvu, Viš, a sa zapadne Montaž. Vidljivost je bila dobra pa su se u daljini prema istoku jasno vidjeli Mangart, Jalovec i Triglav. I kao i uvijek kada tako stojim na vrhu, glavni osjećaj koji me preplavi nije trijumf zbog uspjeha već strahopoštovanje prema tim dostojanstvenim, šutljivim gigantima koji su mi dopustili

da se popnem. Jednom je netko rekao – planina pripovijeda onome tko zna slušati.

Na stranputicama staze Carlo Chersi

Ubrzo nas je Veljko počeo požurivati da krenemo jer je pred nama bio još dug put do Rifugio Corsi. Krenuli smo dobro raspoloženi, no veselje je malo splasnulo kad smo ponovno izašli na sipar koji nas je vodio na prijevoj Sella Nabois. Ne znam za druge, ali ja se na siparu uvijek osjećam poput Sizifa: malo gore, više dolje... i nikad kraja.

I tada smo se drugi put toga dana popeli na Sellu Nabois i zagledali u ljepote pred nama. Pogled najviše privlači Montaž (2753 m), najviši vrh u talijanskom dijelu Julijskih Alpa. Uživala sam u vidiku, a tada mi je alarm u mozgu zazvonio na uzbunu. Gdje je tu staza? U prvi sam mah pomislila da se Veljko zabunio jer ništa ispred nas nije nalikovalo na stazu. Samo masiv Viša lijevo, masiv Grande Naboisa desno i sipar između njih, i to vrlo strm sipar. Pa gdje je tu staza, nećemo valjda hodati po tome? Pogledavala sam u nevjericu malo naprijed, malo Veljka, i tada sam čula njegov miran glas – »ono« je staza Carlo Chersi. »Ono« je bila »zamišljena« staza koja je pratila strmu stijenu Viša. I tako je počela naša kalvarija.

Nakon opreznog spuštanja (hvala Bogu, barem je spuštanje, hrabrla sam se) vrlo smo brzo naišli na prepreku – snježište. Na prvi je pogled izgledalo da ćemo tu stati i vratiti se jer dereze nismo imali, a zaobilazeњe snježišta nije bilo moguće zbog prevelike strmine. No, tada smo vidjeli da se možemo provući između snježišta i stijene. Čak je bilo i zabavno. Manje je zabavno bilo to što nas je iza toga čekao uspon. Nakon nekog vremena shvatila sam da je to zapravo obilježe te staze. Nekoliko smo se puta spuštali, uz znatan gubitak visine, i nekoliko puta uspinjali. Repertoar je bio kompletan – sipari, iznimno strme stijene koje sam hvatala samo rubovima gojzerica, kamene gromade, ali i travnate staze. Nekoliko smo puta rješavali gotovo bezizlazna mjesta – jednom smo se uspjeli provući kroz rupu u snježištu! Zaokupljeni rješavanjem problema na stazi nismo ni primijetili kad su se strme stijene Viša nastavile planinom Cime Castrein ili Koštrunovim špicama (2502 m).

Dan je odmicao i umor se polako nagomila-vao. Osjećala sam se poput Froda iz »Gospodara prstenova« na putu po zlokobnoj zemlji Mordor. Svaki put kad bismo se popeli na neki mali prijevoj nadala sam se da će nam se s lijeve strane ukazati glavno sedlo Forcella Lavinal dell'Orso preko kojeg smo se trebali prebaciti na drugu stranu do doma Rifugio Corsi. No, slijedilo je samo još jedno strmo spuštanje i zatim ponovno uspon.

A tada je uslijedio šok. Umjesto da nas staza vodi prema gore, s užasom sam shvatila da idemo sve niže i niže do dna doline Špranje. Otkucavao je deseti sat naših putešestvija i, da stvar bude gora, počela je kiša, koja je dodatno potkopavala naše psihičko stanje.

Srećom, nedugo nakon toga ugledali smo krivudav cik-cak put do uskog i visokog prijevoja. Umjesto sreće, osjetila sam bojazan jer put je bio dug i strm. Sam završni kuloar bio je ponovno pokriven snijegom, dok su sa strane bili sipar i veoma kršljive stijene. Odlučeno je da Veljko krene naprijed ispitati kuda dalje. Umorni i poki-

Traženje smjera na stazi Chersi

DENIS GUŠTIN

snuli, bili smo lak plijen za malodušnost koja je zavladala društвom. Zar ћemo ovdje zavrшiti put nakon toliko borbe? Jedan je dio društva zagovarao spuštanje i noćenje u bivaku Mazzeni (1630 m) koji se video niže u dolini Špranji. Moram priznati da se, bez obzira na silan umor, borac u meni potajno nudio da ћe Veljko svladati uspon i pozvati nas da ga slijedimo, a onda topla manеstra, pivica i opušten ugodaj u domu Corsi sa simpatičnim domarom Christianom...

Spašeni

Minute su se činile poput sati dok smo promrzli čekali ishod događaja, zadubljeni u svoje misli. I tada smo ugledali Veljka na prijevoju kako maše rukama i poziva nas da dođemo. Tih posljednjih 500 metara uspona do Forcelle Lavinal dell'Orso (2138 m) bilo je poput borbe na život i smrt. Svi smo posegnuli za rezervama snage za koje čovjek i ne zna da ih ima te pažljivo odradili uspon. Išli smo oprezno, s velikim razmacima, jer se svako toliko odronio koji kamen i poput rakete letio dolje.

Već je pадao suton kad smo se našli na prijevoju. Zbog umora, malo tko je imao osmijeh na licu. Pogledala sam iza sebe. Sumrak je već bojao dolinu i okolne planine plavičastim tonovima pripremajući ih za san. U nevjericu sam promatrala strminu kojom smo se popeli. Sada kad je prošlo, više mi nije djelovala tako prijeteće.

Polako smo, u koloni koja se razvlačila, počeli silaziti. Od Forcelle do doma obično treba oko 40 minuta, a meni je trebalo skoro sat i pol. Bila sam potpuno iscrpljena i dehidrirana. A onda dolazak u dom i onaj čarobni trenutak kad se sjedne i sve zaboravi. Kriza i teški trenuci nestali su kao odneseni čarobnim štapićem. Bila sam samo svjesna da sam sretna, da sam na toploj i okruženo dragim prijateljima. Preobrazba je bila čudesna, a san okrepljujući.

Nedjeljno jutro osvanulo je hladno i sunčano bez oblačka na plavom nebu. Svi smo bili dobre volje, zaboravljeni su napori jučerašnjeg dana, no ipak nas je većina naumila dan provesti na bezbrižan način. Drugi je dio društva razmatrao mogućnost uspona feratom Anite Goitan, no zbog oblaka koji su se nakupljali i dužine staze odustali su od te zamisli. Veljko je odlučio da se polako spustimo panoramskom stazom u dolinu

Selle Nevee. Znajući da nemamo više nikakav težak zadatak pred sobom, opušteno smo hodali i uživali u vidicima na dostojanstvene masive talijanskih Julijskih Alpa. Kad smo se spustili »palo je pivo«, noge su veselo prodisale oslobođene okova gojzerica i našoj sreći nije bilo kraja. Kako je malo potrebno planinaru da bude sretan!

Za razliku od jučerašnjega iscrpljujućeg dana, danas smo stalno ugаđali tijelu i duhu – odmarali se i okrjepljivali. Zastali smo na predivnom alpskom jezeru ispod Mangarta, koje nas je oduševilo bistrom plavozelenom vodom. Time smo se oprostili od Italije i veselo odvezli do Kranjske Gore na ručak. Ponovno smo se uvjerili da je sve ljepše s punim želucem, i vratili se kući bogatiji za jedno iskustvo.

Razmišljanja na kraju

Često razmišljam o tom izletu i s obzirom na to kako mi je bilo teško pitam se bih li ga ikad ponovila. Moj je odgovor: da! Na stranu težina staze i dugo hodanje, pogriješila sam što sam podcijenila težinu izleta, nisam bila dobro obaviještena, a ni psihički nisam bila spremna na zahtjevnu stazu Carlo Chersi koja vodi od prijevoja Selle Nabois na Rifugio Corsi. U mom skromnom planinarskom stažu bila sam na mnogo teških staza, što po dužini hodanja, što po velikoj nadmorskoj visini ili nekim drugim mjerilima i nadam se da će ih biti i ubuduće.

Osim fizičke pripreme i kondicije, uvijek su mi bili ključni psihička motivacija i priprema. Ovaj put ih nisam imala i zato mi je bilo iznimno teško. Objektivno gledano, za izlet Val Saisera, 860 m – Rifugio Pellarini, 1499 m – Grande Nabois, 2313 m – Sella Nabois, 1970 m – donji dio staze Chersi u dolini Špranja, oko 1600 m – Forcella Lavinal dell'Orso, 2138 m – Rifugio Corsi 1874 m treba biti izvrsno pripremljen, u dobroj kondiciji, ali i pripravan na sizifovsko hodanje gore-dolje, ponekad s elementima improviziranja. Chersi se i opisuje kao zahtjevna i pomalo divlja staza, ali zato pruža predivne vidike na Viš i Montaž te na ništa manje atraktivne Grande Nabois i Cime Castrein. I sada, dva mjeseca poslije izleta, uglavnom se sjećam samo lijepih i zanimljivih trenutaka dok je sjećanje na patnju nestalo. Divno je ponovno biti u susjedstvu tih divova, pa makar to bilo samo za odabранe.

VRH

Kamenjak na otoku Rabu (408 m)

Kamenjak ili Straža nezamjetno je uzvišenje na sjeveroistočnom rubu vršne rapske visoravni, na mjestu gdje se greben počinje naglo obrusavati prema moru. Najviši dio grebena ima oblik široke krške visoravni ispresjecane brojnim suhozidima. Na samome vrhu je ograđen telekomunikacijski objekt do kojega je bila provedena teretna žičara. Ona je zapuštena i neupotrebljiva jer je danas zamjenjuje uska i djelomično betonirana cesta. S vrha je osobito impresivan vidik preko Velebitskoga kanala na sjeverni Velebit koji se diže iz mora poput dugačkog zida.

Koordinate: N 44° 46' 23" E 14° 47' 22"

Žig: Metalni žig vrha nalazi se na ogradi telekomunikacijskog objekta

Prilaz: Rab ³⁰ Mundanije ¹¹ Kamenjak
1.30 h

Prilazni put i cesta za vrh počinju u naselju Mundanije na Rapskom polju. Markacija najprije prati cestu, a zatim s nje skreće lijevo na građenu stazu koja vodi do vrha. Stazu je projektirao Ante Premužić, poznati graditelj uzdužne staze po sjevernom i srednjem Velebitu. Staza vodi djelomično šumom, a posljednjih 15' po otvorenom kamenitom terenu. Lijevod od puta su ostaci Tomašićeve vidilice, vidikovca orijentiranog prema Rabu koji su uredili rapski planinari između dva svjetska rata. Duž hrpta mogu se napraviti dugačke uzdužne ture, ali je to vrlo naporno zbog krševitog terena, izloženog suncu.

Zemljovid: Otok Rab, 20a (Smand)

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

Planinarska obilaznica Hej-lop

Tip obilaznice:

Obilaznica s izbornim kontrolnim točkama

Godina osnivanja:

2007.

Kontrolne točke:

Planinarska kuća Kameni svati, vrh Kameni svati i 48 izbornih kontrolnih točaka (24 kuće i 24 vrha koji su međusobno udaljeni manje od pola sata hoda)

Uvjet za priznanje:

Obilazak Kamenih svata, planinarske kuće Kameni svati i 48 izbornih kontrolnih točaka

Upravlja:

Susedgrad, Zagreb,
Podsusedski trg 14 b

Informacije: Nikola Sedmak 098/355-446

Planinarska obilaznica »Hej-lop« je točkasta i nema zadane trase, a vrijeme obilaska nije ograničeno. Kontrolne točke su planinarske kuće koje se nalaze u blizini planinarskih vrhova te vrhovi u čijoj se blizini nalazi planinarska kuća. Na planinarskim odredištima koja zadovoljavaju uvjet da se planinarska kuća nalazi na vrhu ili u njegovoj blizini, obilaznik treba dokazati da je posjetio i kuću i taj vrh. Kao parovi kuća + vrh priznaju se sva planinarska odredišta gdje planinarska kuća i vrh nisu međusobno udaljeni više od 30 minuta hoda. Iznimno se priznaje najviše pet parova kuća + vrh, gdje je kuća od vrha udaljena više od 30 minuta hoda, ako kuća pripada dotočnom vrhu ili nosi njegovo ime. Obvezne kontrolne točke su kuća na Kamenim svatima i vrh Kameni svati. Obilazak se dokazuje pečatom utisnutim u za to predviđena mjesta u dnevniku obilaznice. Ako žiga nema, obilazak se može dokazati i fotografijom. Za ispravno popunjeni dnevnik PD »Susedgrad« nagradjuje obilaznika značkom i upisuje ga u evidenciju obilaznika. Za značku je potrebno obići 25 planinarskih odredišta, odnosno ukupno 50 kontrolnih točaka (25 kuća i 25 vrhova).

Kontrolne točke planinarske obilaznice »Hej-lop« su planinarske kuće i vrhovi koji nisu međusobno udaljeni više od 30 minuta hoda

PLANINARSKA KUĆA

Planinarski dom »Paklenica«

Planinarski dom Paklenica (480 m) lijepa je katnica s dva krila na početku klanca Velike Paklenice. U zidanom prizemlju su blagovaonica i kuhinja, a na drvenom prvom katu spavaonice s ukupno 35 ležaja. Pred domom je prostrana terasa za odmor pokraj koje žubori potok Paklenica. Kuća je smještena na dnu doline, upravo na sastavu potoka Paklenica i Brezimjenjače. Domom upravlja HPD Paklenica iz Zadra, a domar je Valter Morović. Stari popularni naziv »Borisov dom« je napušten i više se ne koristi.

INFO

Otvoren: od 15. 6. do 15. 9. stalno, a u ostalo doba godina vikendom

Opskrbljen: pićem

Mjesta za noćenje: 35

Upravlja: PD Paklenica, Zadar

Informacije:

Valter Morović 095/80 34 114,

PD Paklenica 023/301 636

Prilaz vozilom: nema prilazne ceste, najbliža asf. cesta je kod ulaza u NP Paklenica (2.30 h). Kuća je idealno ishodište za planinarenje u NP Paklenica te za uspone na najviše vrhove Velebita.

www.hpd-sokolovac.hr

Mnoga planinarska društva i klubovi nemaju jasnu ideju na koji način svoj rad putem weba najbolje predstaviti javnosti, pa se odlučuje na vrlo različite pristupe. Neki nude obilje fotografija i izvještaja s prošlih izleta, neki ne nude ništa od toga, a ima čak i onih koji ne nude ni osnovne podatke o svojoj udruzi (adresa, sastanci, izleti). Web požeškog HPD-a »Sokolovac« primjer je kako je pregledan i informativan web planinarskog društva moguće napraviti objavom odabralih sažetih, praktičnih i konkretnih informacija, čak bez ijedne fotografije.

www.hpd-sokolovac.hr

IZ PLANINARSKE PROŠLOSTI

Lukina jama - »jama nad jamama«

Slovačke Tatre oskudijevaju špiljama i zato slovački speleolozi često dolaze u Hrvatsku. Osobito ih privlače Hajdučki i Rožanski kukovi. Kao da imaju poseban instinkt za otkrivanje dubokih jama. Meduzu (707 m) su otkrili pored same Premužičeve staze kojom je prošlo na tisuće naših planinara ni ne sluteći što im je pod nogama. Duboku jamu koju su otkrili kod Vratarskog kuka naši su je speleolozi u znak priznanja nazvali Slovačkom jamom. No Slovacima moramo najviše biti zahvalni što su nas upozorili na jednu jamu u Hajdučkim kukovima, iako je nisu uspjeli istražiti, zbog nedostatka opreme. Istražili su je naši speleolozi u tri ekspedicije pod vodstvom Branka Jalžića (1993. - 1995.). Već prvo istraživanje donijelo je impresivan rezultat: utvrđena je dubina od 1355 metara, po čemu je to bila 11. jama po dubini na svijetu. Nazvana je Lukinom jamom po nadimku hrvatskog branitelja i speleologa Ozrena Lukića koga su četnici ubili na Velebitu 1992. godine. Ronjenjem na dnu i spajanjem s jamom Trojamom udaljenom stotinjak metara u jednoj od ekspedicija otkriveni su novi prostori i utvrđena dubina od 1392 m, tada po dubini deveta na svijetu. Uz to, ostvareni

Prvi speleolozi na dnu Lukine jame

rena su još tri svjetska rekorda: Lukina jama je najvertikalnija na svijetu, u njoj je poduzeto ronjenje na najvećoj dubini i, treće, u njoj je himalajac Stipe Božić postigao najveću visinsku razliku koju je čovjek ikad ostvario, 10231 metar, jer je tolika razlika između Everesta i dna jame. Dodajmo tome otkriće endemske pijavice *Croatobranchus mestrovi* pa ćemo vođi ekspedicije dati za pravo što je jamu nazvao jamom nad jamama. Novijim istraživanjima Lukina jama je »produbljena« i sada njezina dubina iznosi 1421 metar. HPS je 2007. objavio reprezentativnu monografiju pod naslovom »Jamski sustav Lukina-jama-Trojama« s pregledom do tada ostvarenih rezultata. prof. dr. Željko Poljak

prof. dr. Željko Poljak

Vremeplov

2.3.1929. u Makarskoj osnovana HPD-ova podružnica »Biokovo«

2.3.2004. u Val d'Aranu (španjolski Pireneji) po prvi puta nastupila hrvatska reprezentacija na Svjetskom prvenstvu u planinarskom skijanju

5.3.1936. prva alpinistička škola u Hrvatskoj s 50 polaznika pod vodstvom M. Čubelića

9.3.1491. pr. Kr. Mojsijev
uspon na Sinaj (2637 m) gdje
je prema predaji primio Deset
Božjih zapovijedi

24.3.1999. na Internetu
postavljena web stranica
Hrvatskog planinarskog saveza

27.3.1954. Većeslav Holjevac izabran za predsjednika PSH i ostao na toj dužnosti do 1967. godine

27.3.2010. u KD »Vatroslav Lisinski« svećano obilježena 60. obljetnica Hrvatske gorske službe spašavanja

28.3.1887. princ Rudolf Habsburški popeo se na Osoržčicu na Lošinju

Hrvatska planinarska obilaznica u 2011. godini

pripremio: Zdenko Kristijan

U subotu 17. prosinca 2011. održana je u domu HPS-a svečanost na kojoj su planinarima koji su obišli Hrvatsku planinarsku obilaznicu uručena zaslужena priznanja.

Premda je vrijeme bilo loše, velika je dvorana opet bila puna. Najprije je pročelnik Komisije za priznanja HPS-a Vladimir Horvat članovima Komisije za planinarske putove uručio priznanja HPS-a koja su stekli svojim radom u Komisiji i u svojim planinarskim društvima, a zatim su pročelnica Komisije za planinarske putove, Jasna Kosović te Ronald Schreiner i Zdenko Kristijan okupljenim planinarima uručili posebna, visoka i najviša priznanja HPO-a za 2011. godinu. Dodijeljeno je 75 priznanja, 11 manje nego 2010.

U 2011. dodijeljena je 271 značka i priznanje, nešto manje nego rekordne 2010. godine (297). Ukupno je dodijeljeno 88 brončanih značaka, 68 srebrnih i 40 zlatnih, te 33 posebna, 29 visokih i 13 najviših priznanja HPO-a za 2011. godinu. U natjecanje su se uključili planinari iz 12 novih društava, a među njima treba istaknuti PD »Strilež« iz Crikvenice s 8 sudionika, PD »Zagorske steze« iz Zaboka s 5 i prvo otočno društvo, PD »Obzova« iz Krka.

U drugoj polovici 2011. započela je prodaja šestog izdanja dnevnika HPO-a, a više o tome možete pročitati u broju 12, 2011 ovog časopisa.

Planinari iz Zagreba i okolice donose dnevnik HPO-a u ured HPS-a, a ostali ga obilaznici šalju poštom. Primljeno je 214 dnevnika, a izdano je 271 priznanje jer je dio planinara primio dva ili više priznanja.

Administrativne poslove pregledavanja dnevnika i dodjele priznanja u prvoj polovici godine vodio je Ronald Schreiner, a u drugoj Zdenko Kristijan. Do kraja rujna zaprimljeno je i obrađeno 68 dnevnika, u prosjeku 7 dnevnika mjesечно. U listopadu je obrađeno 36 dnevnika, u studenome 45, a u prosincu 55. Kada se tome dodaju pozivi za svečanu podjelu priznanja i ispis diploma, očito je da je posljednje tromjeseće bilo »udarno« razdoblje za ovjeru dnevnika. Zato pozivamo planinare da dnevnike na ovjeru pošalju čim ispune uvjete za pojedino priznanje.

O HPO-u možete naći podatke na internetskoj stranici: <http://www.plsavez.hr> > Info > Hrvatska obilaznica > Hrvatski vrhovi-kontrolne točke HPO ili Popis obilaznika HPO, koji dopunjujemo nekoliko puta godišnje. Najviše vam može pomoći stranica: Stanje žigova HPO.

Dodijeljene značke i priznanja u 2011. godini

	Pl. društvo	Mjesto	B	S	Z	P	V	N	Uk.
1.	Zagreb-Matica	Zagreb	10	10	6	8	6	4	44
2.	Jastrebarsko	Jastrebarsko	5	7	3	2			17
3.	Strilež	Crikvenica	8	4	2	2			16
4.	Dubovac	Karlovac	1	1	2	2	4	1	11
5.	Lipa	Sesvete		4	4	2			10
6.	Zanatlija	Zagreb	3	2	2	2	1		10
7.	Kapela	Zagreb	1	1	2	2	3		9
8.	Mosor	Split	1		3	2	2	1	9
9.	Bilo	Koprivnica	1	5	1			1	8
10.	Dugi vrh	Varaždin	2	3	1	1			7
11.	Ericsson N. Tesla	Zagreb	1	1	1	1	2	1	7
12.	INA Bjelolasica	Zagreb		1	1	3	1	1	7
13.	Susedgrad	Zagreb	3	3					6
14.	Belišće	Belišće	2	2	1				5
15.	Bilogora	Bjelovar	3	1		1			5
16.	Japetić	Samobor	3		1	1			5
17.	Vrapče	Zagreb	1	1	1		1	1	5

Kratice

- B** - brončana značka
S - srebrna značka,
Z - zlatna značka,
P - posebno priznanje (100 KT),
V - visoko priznanje (125 KT)
N - najviše priznanje (150 KT),
Uk. - ukupno

Slijede 4 društva sa 4 priznanja, 2 s 3 priznanja, 16 s 2 i 17 s po jednim priznanjem. Na popisu je 61 planinarsko društvo, od toga dva iz Slovenije. Imamo i 7 obilaznika s 12 priznanja koji nisu članovi planinarskih udruga. Prvi put je na popisu 12 društava: »Kondor« Dubrovnik, »Paklenica« Zadar, »Strilež« Crikvenica, »Obzova« Krk, »Višnjevica« Ravna Gora, »Karlovacka zvijezda« Karlovac, »Zrin« Petrinja, »Medveščak« Zagreb, »Zaprešić«, »Bistra«, »Zagorske steze« Zabok i »Belišće«.

Statistika priznanja HPO-a od 2000. do 2011.

	Pl. društvo	Mjesto	B	S	Z	P	V	N	Uk.
1.	Zagreb-Matica	Zagreb	87	52	43	39	28	18	267
2.	Željezničar	Zagreb	58	42	29	26	16	8	179
3.	Dubovac	Karlovac	38	30	19	18	9	3	117
4.	Japetić	Samobor	35	26	16	13	9	4	103
5.	Jastrebarsko	Jastrebarsko	33	25	12	10	7	5	92
6.	Kamenjak	Rijeka	24	19	14	12	9	3	81
7.	MIV	Varaždin	22	17	15	9	5	2	70
8.	Dugi vrh	Varaždin	22	17	11	8	4		62
9.	Bilo	Koprivnica	20	16	7	6	5	5	59
10.	PK Ivanec	Ivanec	13	13	10	10	5	3	54
11.	Zanatlija	Zagreb	16	12	9	9	6	1	53
12.	INA Bjelolasica	Zagreb	15	13	8	8	5	4	53
13.	Ericsson N. Tesla	Zagreb	14	11	8	8	6	1	48
14.	Runolist	Oroslavje	11	9	6	6	6	3	41
15.	Obruč	Jelenje	9	7	7	7	7	3	40
16.	Svilaja	Sinj	9	7	5	5	4	3	33
17.	Glas Istre	Pula	7	6	6	6	4	2	31
18.	Kapela	Zagreb	9	7	6	5	3		30
19.	Dirov briješ	Vinkovci	11	8	4	3	3		29
20.	Mosor	Split	10	6	6	4	2	1	29
21.	Šumar	Zagreb	8	8	6	5	1		28
22.	Lipa	Sesvete	10	7	6	3			26
23.	Vrapče	Zagreb	6	4	4	3	3	3	23
24.	Opatija	Opatija	8	6	3	3	2		22
25.	Stanko Kempny	Zagreb	7	6	3	3	3		22
26.	Kamenar	Šibenik	6	5	5	4	2		22
27.	Kočevje	Kočevje, SLO	5	5	4	2	2	2	20

Na popisu je ukupno 115 planinarskih društava. Od toga je jedno društvo iz Srbije, dva iz BiH i 7 iz Slovenije. Zanimljivo je da dva društva više nema u popisu (POK »Maksimir«, Zagreb i »Torpedo« iz Rijeke) jer su obilaznici prebacili svoja priznanja u druga društva.

Napomene (u zagradu su brojevi brončanih značaka):

- Na zahtjev Stanislava Horvata (263), koji je bio član POK-a »Maksimir«, sva su priznanja pripisana PK-u Hrvatskoga lječničkog zbera u Zagrebu.
- Na zahtjev Milivoja Filipovića (529), koji je bio član PD-a »Kamenjak« iz Rijeke, sva su priznanja upisana pod PD »Opatiju«.
- Kod tri obilaznika koji su imali upisana priznanja u dva društva, sva su priznanja brisana iz bivšeg društva i upisana pod novo. To su Mirjana Pavlić (329) – priznanja su prenijeta u PD »Bundeš« Mursko Središće, Dragica Skender (373) – u HPD »Zagreb-Matica« i Juraj Vrbanac (368) – u HPD »Sisak«.
- Nenad Smolčec (652), koji nije bio član planinarskog društva, u međuvremenu se upisao u HPD »INA Bjelolasica« Zagreb.
- Ana Čop Miholek (160) i Miljenko Miholek (161) sva su svoja priznanja iz PDS-a »Velebit« prenijeli na HPD »Zagreb-Matica«.
- Ludmila Petrić (62) i Boris Petrić (63) sva su svoja priznanja iz PD-a »Torpedo« Rijeka upisali pod PD »Opatiju«.
- Božo Pomper (479) sva je priznanja iz HPD-a »Vihor« prenio u PD »INA Bjelolasica« Zagreb.
- Davor Novinc je brončano priznane (537) iz HPD-a »Zagreb-Matica« prenio u HPD »Višnjevica« Ravna Gora

Prošle godine Hrvatska planinarska obilaznica proširena je dodavanjem tri nove kontrolne točke (Rujnica, Velika Duvjakuša, Maglaj - na fotografiji je vidik s Maglaja)

Dobitnici znački i priznanja Hrvatske planinarske obilaznice u 2011. godini

Brončana značka HPO-a (25 KT)

Zlatan Rajčević	Kondor, Dubrovnik	660
Davor Balen	Zagreb-Matica, Zagreb	661
Biserka Grgić	Zrin, Petrinja	662
Andrijano Kompasi	Sisak, Sisak	663
Luca Jozinović	Sljeme, Zagreb	664
Snježana Dutković	Bistra, Bistra	665
Darko Dutković	Bistra, Bistra	666
Ivana Ozretić	Nije član, Zagreb	667
Goran Špiljar	Nije član, Zagreb	668
Ivan Rasonja	Željezničar, Zagreb	669
Petar Kasum	Susedgrad, Zagreb	670
Suzana Sučić	ZET, Zagreb	671
Filip Jurjević	Susedgrad, Zagreb	672
Bernardo Buljanović (2x)	Željezničar, Zagreb	673
Matija Bosak	Susedgrad, Zagreb	674
Sonja Cukrov-Sunko	Kamenar, Šibenik	675
Ivor Miletić	Munjara 1907, Zagreb	676
Andrej Filak	Nije član, Zagreb	677
Vladimir Filak	Nije član, Zagreb	678
Marjeta Mihelčić	Ljubljana-Matica, Ljubljana	679
Hamdija Afgan	Zagreb-Matica, Zagreb	680
Štefanija Krištofić	Zaprešić, Zaprešić	681
Ljubica Bubić-Filipi (2x)	Vrapče, Zagreb	682
Renata Krušić	Zagreb-Matica, Zagreb	683
Jure Ćuković	Zagreb-Matica, Zagreb	684
Mira Brajan	Karlovačka zvijezda, Karlovac	685
Helena Novak	Paklenica, Zadar	686
Vedrana Penga	Paklenica, Zadar	687
Željko Rupić	Zagreb-Matica, Zagreb	688
Edvard Bogović	Zmajevac, Novska	689
Senad Tihić	ZET, Zagreb	690
Branko Buhin	Dugi vrh, Varaždin	691
Neven Komes	Bilo, Koprivnica	692
Dražen Roviščanec	Bilogora, Bjelovar	693
Darko Kireta	Zrin, Petrinja	694
Nada Jurić	Zagreb-Matica, Zagreb	695
Zvonko Jurić	Zagreb-Matica, Zagreb	696
Vladimir Jakobović	Zanatlija, Zagreb	697
Nikola Cetina	Zanatlija, Zagreb	698
Ivica Žunec	Dugi vrh, Varaždin	699
Damir Frketić	Dubovac, Karlovac	700
Željko Blašković	Klek, Ogulin	701
Andrela Radan	Medveščak, Zagreb	702
Renata Žitnjak	Javor, Zlatar Bistrica	703
Zdravko Crnički	Javor, Zlatar Bistrica	704
Ana Bilić	Velebit, Zagreb	705
Josip Bilić	Velebit, Zagreb	706
Emina Rajković	Belišće, Belišće	707
Željko Takšić	Đirov brijege, Vinkovci	708
Jasminka Kasumović	Kapela, Zagreb	709
Damir Ivanišević	Mosor, Split	710
Mirjana Muštra	Ericsson N. Tesla, Zagreb	711
Pave Krmpotić	Zavižan, Senj	712
Nada Bošnjak	Belišće, Belišće	713
Vera Knežević	Zagreb-Matica, Zagreb	714
Dubravka Wagner	Jastrebarsko, Jastrebarsko	715

Diana Matešić	Obzova, Krk	716
Goran Simunić	Nije član, Rijeka	717
Damir Simunić	Nije član, Rijeka	718
Branka Sadač	Zagorske staze, Zabok	719
Ivan Sadač	Zagorske staze, Zabok	720
Mirjana Ladišić	Zagorske staze, Zabok	721
Božidar Ladišić	Zagorske staze, Zabok	722
Branko Kraljić	Zagorske staze, Zabok	723
Davorin Kragić	Zagreb-Matica, Zagreb	724
Iva Halasz	Strilež, Crikvenica	725
Ferenc Halasz	Strilež, Crikvenica	726
Miljenko Lacković	Jastrebarsko, Jastrebarsko	727
Ivan Baloban	Jastrebarsko, Jastrebarsko	728
Denis Uremović	Jastrebarsko, Jastrebarsko	729
Mia Šamec	Jastrebarsko, Jastrebarsko	730
Ronald Nikčević	Medveščak, Zagreb	731
Luka Kraljić	Strilež, Crikvenica	732
Mirjana Dražul-Kraljić	Strilež, Crikvenica	733
Željko Kraljić	Strilež, Crikvenica	734
Hrvoje Holler	Zanatlija, Zagreb	735
Tamara Erceg	Strilež, Crikvenica	736
Marijana Mužević	Strilež, Crikvenica	737
Dubravko Mužević	Strilež, Crikvenica	738
Nada Frančić	Bilogora, Bjelovar	739
Ivica Bezjak	Japetić, Samobor	740
Ankica Jurić	Croatia Airlines, Zagreb	741
Ivana Šijan	Zagreb-Matica, Zagreb	742
Dubravka Vlaher Jakšić	Nije član, Zagreb	743
Ranko Jakšić	POK Sljeme, Zagreb	744
Branko Hrženjak	Bilogora, Bjelovar	745
Radislav Aleksić	Japetić, Samobor	746
Ivan Čanjevac	Japetić, Samobor	747

Srebrna značka HPO-a (50 KT)

Ivan Rasonja	Željezničar, Zagreb	450
Andrej Filak	Nije član, Zagreb	451
Vladimir Filak	Nije član, Zagreb	452
Roberto Mikulić	Zagreb-Matica, Zagreb	453
Milan Turkalj	MIV, Varaždin	454
Marko Žganec	Nije član, Zagreb	455
Ružica Medvarić-Bračko	Bilo, Koprivnica	456
Zvonimir Žabić	Dubovac, Karlovac	457
Štefanija Krištofić	Zaprešić, Zaprešić	458
Zvonimir Mrđen	Kamenjak, Rijeka	459
Marko Sedmak	Susedgrad, Zagreb	460
Nikola Sedmak	Susedgrad, Zagreb	461
Renata Krušić	Zagreb-Matica, Zagreb	462
Jure Ćuković	Zagreb-Matica, Zagreb	463

Mira Brajan	Karlovačka zvijezda, Karlovac	464
Željko Rupić	Zagreb-Matica, Zagreb	465
Mario Robić	Jastrebarsko, Jastrebarsko	466
Željka Robić	Jastrebarsko, Jastrebarsko	467
Gordana Košćec	Jastrebarsko, Jastrebarsko	468
Emanuela Kocijan	Dugi vrh, Varaždin	469
Biljana Sever	Dugi vrh, Varaždin	470
Tatjana Jurić	Bilo, Koprivnica	471
Hrvoje Lovrić	Bilo, Koprivnica	472
Krunoslav Sinjerec	Bilo, Koprivnica	473
Nikola Cetina	Zanatlija, Zagreb	474
Ivica Žunec	Dugi vrh, Varaždin	475
Predrag Falaš	Lisina, Matulji	476
Željka Grbac	Zagreb-Matica, Zagreb	477
Željko Blašković	Klek, Ogulin	478
Renata Borković	Bilo, Koprivnica	479
Andela Radan	Medveščak, Zagreb	480
Petar Kasum	Susedgrad, Zagreb	481
Emina Rajković	Belišće, Belišće	482
Vesna Tunuković	Dirov brijev, Vinkovci	483
Nada Andabak	Dirov brijev, Vinkovci	484
Jasminka Kasumović	Kapela, Zagreb	485
Mirjana Muštra	Ericsson N. Tesla, Zagreb	486
Pave Krmpotić	Zavižan, Senj	487
Nada Bošnjak	Belišće, Belišće	488
Vera Knežević	Zagreb-Matica, Zagreb	489
Vedrana Aužina	Zagreb-Matica, Zagreb	490
Diana Dubrović	Zagreb-Matica, Zagreb	491
Branka Ana Mikšik	Željezničar, Gospic	492
Perica Mastelić	Svilaja, Sinj	493
Ljubica Bubić-Filipi (2x)	Vrapče, Zagreb	494
Iva Halasz	Strilež, Crikvenica	495
Ferenc Halasz	Strilež, Crikvenica	496
Nenad Smolčec	INA Bjelolasica, Zagreb	497
Zvonimir Plantaš	Jastrebarsko, Jastrebarsko	498
Miljenko Lacković	Jastrebarsko, Jastrebarsko	499
Ronald Nikčević	Medveščak, Zagreb	500
Nikolina Lacković	Jastrebarsko, Jastrebarsko	501
Mario Fabek	Jastrebarsko, Jastrebarsko	502
Jelena Rosandić	Zagreb-Matica, Zagreb	503
Mladen Živčić	Zagreb-Matica, Zagreb	504
Nenad Novak	PK Ivanec, Ivanec	505
Josip Gojević	Lipa, Sesvete	506
Luka Gojević	Lipa, Sesvete	507
Svetlana Gojević	Lipa, Sesvete	508
Željko Gojević	Lipa, Sesvete	509
Hrvoje Holler	Zanatlija, Zagreb	510
Marijana Mužević	Strilež, Crikvenica	511
Dubravko Mužević	Strilež, Crikvenica	512
Ankica Jurić	Croatia Airlines, Zagreb	513
Branko Hrženjak	Bilogora, Bjelovar	514
Darko Dutković	Bistra, Bistra	515
Snježana Dutković	Bistra, Bistra	516
Davor Novinc	Višnjevica, Ravna Gora	517

Zlatna značka HPO-a (75 KT)

Ante Buljević	Mosor, Split	307
Edita Klobočar	Željezničar, Gospic	308
Aleksander Oblak	PD Pošte in Telekoma, Ljubljana	309
Milan Šoštarić	Japetić, Samobor	310
Zvonimir Žabić	Dubovac, Karlovac	311

Renata Krušić	Zagreb-Matica, Zagreb	312
Jure Črković	Zagreb-Matica, Zagreb	313
Nardi Silić	Mosor, Split	314
Željko Ribičić	Mosor, Split	315
Davor Augustin	Zmajevec, Novska	316
Biljana Sever	Dugi vrh, Varaždin	317
Jasna Žagar	Lipa, Sesvete	318
Marko Žganec	Nije član, Zagreb	319
Ivan Šporčić	Viškovo, Viškovo	320
Nikola Cetina	Zanatlija, Zagreb	321
Željka Grbac	Zagreb-Matica, Zagreb	322
Branko Divjanović	Kapela, Zagreb	323
Jagoda Šantić	Kapela, Zagreb	324
Jadranko Jagodić	Dubovac, Karlovac	325
Mirjana Muštra	Ericsson N. Tesla, Zagreb	326
Pave Krmpotić	Zavižan, Senj	327
Vera Knežević	Zagreb-Matica, Zagreb	328
Dijana Dubrović	Zagreb-Matica, Zagreb	329
Bernard Wagner	Jastrebarsko, Jastrebarsko	330
Hrvoje Lovrić	Bilo, Koprivnica	331
Ljubica Bubić-Filipi (2x)	Vrapče, Zagreb	332
Iva Halasz	Strilež, Crikvenica	333
Ferenc Halasz	Strilež, Crikvenica	334
Nenad Smolčec	INA Bjelolasica, Zagreb	335
Nada Bošnjak	Belišće, Belišće	336
Ivan Rasonja	Željezničar, Zagreb	337
Krešo Vovk-Šain	Zagreb-Matica, Zagreb	338
Ronald Vučinić	Jastrebarsko, Jastrebarsko	339
Mario Fabek	Jastrebarsko, Jastrebarsko	340
Josip Gojević	Lipa, Sesvete	341
Svetlana Gojević	Lipa, Sesvete	342
Željko Gojević	Lipa, Sesvete	343
Hrvoje Holler	Zanatlija, Zagreb	344
Franjo Janković	Međimurje, Čakovec	345
Ankica Jurić	Croatia Airlines, Zagreb	346

Posebno priznanje HPO-a (100 KT)

Marija Rikel	Orljak, Opatija	254
Zvonimir Žabić	Dubovac, Karlovac	255
Renata Krušić	Zagreb-Matica, Zagreb	256
Jure Črković	Zagreb-Matica, Zagreb	257
Nardi Silić	Mosor, Split	258
Ante Buljević	Mosor, Split	259
Milan Šoštarić	Japetić, Samobor	260
Biljana Sever	Dugi vrh, Varaždin	261
Ana Čop Miholek	Zagreb-Matica, Zagreb	262
Miljenko Miholek	Zagreb-Matica, Zagreb	263
Nikola Cetina	Zanatlija, Zagreb	264
Željko Vinković	Bilogora, Bjelovar	265
Branko Divjanović	Kapela, Zagreb	266
Jagoda Šantić	Kapela, Zagreb	267
Ivan Antolić Soban	Lipa, Sesvete	268
Jadranko Jagodić	Dubovac, Karlovac	269
Mirjana Muštra	Ericsson N. Tesla, Zagreb	270
Karolina Šeper	Jastrebarsko, Jastrebarsko	271
Krešimir Viduka	Croatia Airlines, Zagreb	272
Vera Knežević	Zagreb-Matica, Zagreb	273
Željka Grbac	Zagreb-Matica, Zagreb	274
Dijana Dubrović	Zagreb-Matica, Zagreb	275
Bernard Wagner	Jastrebarsko, Jastrebarsko	276
Iva Halasz	Strilež, Crikvenica	277

Ferenc Halasz	Strilež, Crikvenica	278
Nenad Smolčec	INA Bjelolasica, Zagreb	279
Ludmila Petrić	Opatija, Opatija	280
Marko Žganec	Nije član PD, Zagreb	281
Tugomila Vac	INA Bjelolasica, Zagreb	282
Vladimir Vac	INA Bjelolasica, Zagreb	283
Krešo Vovk-Šain	Zagreb-Matica, Zagreb	284
Željko Gojević	Lipa, Sesvete	285
Hrvoje Holler	Zanatlija, Zagreb	286

Visoko priznanje HPO-a (125 KT)

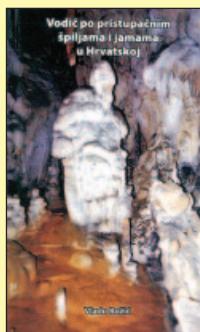
Damir Mežnarić	MIV, Varaždin	153
Dragica Skender	Zagreb-Matica, Zagreb	154
Mirjana Golob	Platak, Rijeka	155
Ivan Golob	Platak, Rijeka	156
Zdravko Ivanović	Ericsson N. Tesla, Zagreb	157
Tomislav Milobar	Dirov brijež, Vinkovci	158
Ante Debeljak (2x)	Vrapče, Zagreb	159
Renata Krušić	Zagreb-Matica, Zagreb	160
Jure Čurković	Zagreb-Matica, Zagreb	161
Željko Cigula	Zagreb-Matica, Zagreb	162
Zoran Majnarić	Petehovac, Delnice	163
Faruk Islamović	Zanatlija, Zagreb	164
Mladen Vedriš	Kapela, Zagreb	165
Mira Valio	Dubovac, Karlovac	166
Ivan Božić	Klikun, Pleternica	167
Milan Rajić	Klikun, Pleternica	168
Miljenko Vargek	Kapela, Zagreb	169

Mira Vargek	Kapela, Zagreb	170
Ante Buljević	Mosor, Split	171
Željko Rotar	Ericsson N. Tesla, Zagreb	172
Darko Kos	PK Ivanec, Ivanec	173
Slobodan Smerdelj	Dubovac, Karlovac	174
Renata Maršić	Dubovac, Karlovac	175
Željko Maršić	Dubovac, Karlovac	176
Vera Knežević	Zagreb-Matica, Zagreb	177
Zoran Mastelić	Svilaja, Sinj	178
Snježana Igrc	Zagreb-Matica, Zagreb	179
Nardi Silić	Mosor, Split	180
Božo Pomper	INA Bjelolasica, Zagreb	181

Najviše priznanje HPO-a (150 KT)

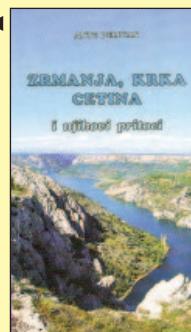
Ljubica Jakupinec	Bilo, Koprivnica	67
Renata Krušić	Zagreb-Matica, Zagreb	68
Jure Čurković	Zagreb-Matica, Zagreb	69
Juraj Vrbanac	Sisak, Sisak	70
Damir Kuzmanić	Ericsson N. Tesla, Zagreb	71
Željko Cigula	Zagreb-Matica, Zagreb	72
Žarko Roček	Lipa, Lipik	73
Ante Debeljak (2x)	Vrapče, Zagreb	74
Branko Rajer	Dubovac, Karlovac	75
Bernardo Buljanović	Zagreb-Matica, Zagreb	76
Zoran Vejić	Svilaja, Sinj	77
Ante Buljević	Mosor, Split	78
Božo Pomper	INA Bjelolasica, Zagreb	79

VODIČI ZA UPOZNAVANJE PRIRODNIH LJEPOTA U HRVATSKOJ

Autor: Vlado Božić
bogato ilustriran vodič
format: 21x12,5 cm
tvrdi uvez
300 stranica
cijena: 210,00 kn
s popustom: 100,00 kn

Narudžbom svih triju knjiga odobrava se dodatni popust
Cijena je ukupno 130,00 kn. Poštara uračunata u cijenu!

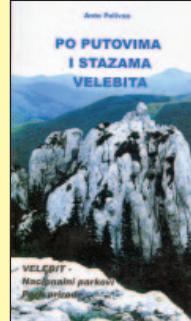
Autor: Ante Pelivan
bogato ilustriran vodič
format: 21x12,5 cm
meki uvez
240 stranica
cijena: 60,00 kn
s popustom: 30,00 kn

"Ekološki glasnik"
Duga cesta III odvojak 12,
10412 Donja Lomnica
Tel:01/6218 872
Fax: 01/6234-058
web:
www.ekoloski-glasnik.hr
e-mail:
ekoloski.glasnik@vip.hr

Tiskara
"Ekološki glasnik"
tisak knjiga i
časopisa vrhun-
ske kvalitete
posebni popust
za sva planinar-
ska društva

ekološki glasnik
časopis o prirodi

Autor: Ante Pelivan
bogato ilustriran vodič s
kartama
format: 21x12,5 cm
meki uvez
192 stranice
cijena: 60,00 kn
s popustom: 30,00 kn

Završena opća planinarska škola u Sinju

Od 21. listopada do 18. prosinca 2011. održana je u organizaciji PD-a »Svilaja« i HGSS-a opća planinarska škola u Sinju. Pohađali su je članovi planinarskih društava iz Sinja, Cetinske krajine i društava čije je područje djelovanja na ovim prostorima. Završilo ju je 38 polaznika i to 21 član PD-a »Svilaja« iz Sinja, 7 članova PU »Dinaridi« iz Splita, 6 članova PD-a »Jelinak« iz Trilja, 3 člana PD-a »Kamešnica« iz Otoka te jedan član PD-a »Sveti Jakov« iz Hrvaca, Gornji Bitelić.

Škola se odvijala prema programu školovanja Hrvatskoga planinarskog saveza. Predavači su bili članovi HGSS-a iz Splita, a glavni instruktor i mentor škole bio je Mladen Mužinić. Voditelj škole bio je Boris Buljan, a koordinator Darko Gavrić.

Nastava se održavala četvrtkom u prostorijama Gradske vijećnice Sinj, a praktična nastava i vježbe u planinama Cetinske krajine. Polaznici škole sudjelovali su u otvaranju planinarskog skloništa Bunarić (1606 m) i popeli se na vrh Kamešnice (1809 m). Izведен je uspon na Svilaju (1508 m) te na vrh Mali Maglaj na Dinari (1455 m) koji je nova kontrolna točka HPO-a. Polaznici škole posjetili su i planinarsko sklonište Rupe (1363 m) ioblžnji Lišanjski vrh (1794 m) te Kijevski Bat (1206 m) na Kozjaku kod Vrlike. Poslije izleta na sklonište u Kurtagića docu (1450 m), planinari su

Školarci na troglavskom vrhu Maglaju

se popeli na Burnjaču (1770 m) i Garetu (1773 m) u masivu Kamešnice. S osnovama alpinizma polaznici su se upoznali na Malački, u stijeni Orljaku, uz uspon na Sv. Ivan Biranj (627 m), a s osnovama speleologije u Vodenoj peći ispod Vrdova. Vježba prve pomoći i završna vježba održane su u planinarskoj kući »Sveti Jakov« na Vrdovu i na Gredi iznad Bitelića. Završni ispit i dodjela diploma upriličeni su u nedjelju 22. siječnja u planinarskoj kući »Orlove stine« na Svilaji, a nakon toga se planinarski družilo i slavilo do kasno u noć.

Boris Buljan

Polaznici opće planinarske škole u Sinju s diplomama na kraju škole

Na vrhu Pliša 8. siječnja

Zimski pohod na Pliš

PD »Pliš« iz Klane organizirao je 8. siječnja ove godine 12. tradicionalni zimski pohod na 933 metra visoko brdo Pliš povrh Klane, s kojeg se pruža lijep vidik na kvarnerske otoće i obližnje planine, a pogled seže sve do slovenskih Alpa, uključujući i Triglav. Po lijepom i sunčanom vremenu u pohodu je sudjelovalo više od 200 planinara i ljubitelja prirode iz okolice Rijeke, Gorskoga kotara i Istre. Ovjera iskaznica pohoda, uz dobrodošlicu i okrjepu, obavljena je u lovačkoj kući na Liscu nadomak Klane. Među sudionicima svih uzrasta najstariji je bio 92-godišnji Branko Blažević iz Mrkoplja.

Ivan Starčić

Održan 10. zimski planinarski pohod Sesvete – Lipa

U nedjelju 15. siječnja održan je jubilarni 10. zimski planinarski pohod od Sesveta do Lipe na Medvednici. Bila je to ujedno jedna od akcija kojom HPD »Lipa« iz Sesveta obilježava 60. obljetnicu djelovanja.

Hladnog, ali suncem obasanjanog nedjeljnog jutra kod spomenika hrvatskim braniteljima okupilo se više od 90 planinarki i planinara iz planinarskih društava: »MIV« iz Varaždina, PK-a »Split«, zatim »Naftaplin«, »Stanko Kempny«, »Zagreb-Matica«, »Kapela«, »Medveščak«, »Pečovje«, »Izvor«, »ZET«, »Croatia Airlines« i »Ericsson Nikola Tesla« iz Zagreba, Društva prijatelja prirode iz Ivanić Grada, planinarske družine »Brat Franjo« te domaćina iz HPD-a »Lipa«. Na početku pohoda, u Sesvetama, nazočne je pozdravio predsjednik HPD-a »Lipa« Vladimir Beštak, a o tradiciji pohoda govorio je začetnik Ivan Horvat.

Šuma Divjača prva je »ugostila« sudionike pohoda, koji su je ubrzo napustili i produžili rubom Dobrodola do prvih klijeti i vikendica u Jalševcu i Velikom Vru te južnim obroncima sesvetskoga dijela Medvednice do planinarskog doma »Lipa«. Pritom su uživali u prekrasnim vidicima koji su sezali do Kleka, Petrove gore, Kalnika i Ivanšćice. Pješačenje je trajalo oko 4 sata, a prešlo se 15 km puta. Na polovici puta, na odmorištu »Kod Peje«, sudionike pohoda čekalo je ugodno iznenadenje – dobrodošlica domaćina u vidu čaja, kuhanog vina, kolača vrijednih »lipašica« te vrućega krumpira iz pećnice.

Nakon dolaska i odmora u planinarskom domu održano je zahvalničko okupljanje u Kapeli hrvatskih mučenika na Lipi.

Vladimir Beštak

DANJEL BURGER

Okrjepa na jubilarnom desetom zimskom pohodu Sesvete – Lipa

Sa Stipom Božićem na K2

U okviru obilježavanja 60. obljetnice planinarstva u Sesvetama, bolje reći, djelovanja HPD-a »Lipa«, naš proslavljeni alpinist i putopisac Stipe Božić održao je u srijedu 25. siječnja 2012. multimedijsko predavanje o ekspediciji na K2, najviši vrh planinskoga lanca Karakorum. Gotovo 250 sretnih posjetitelja stisnulo se u dvorani Narodnog sveučilišta Sesvete, gdje su s osobitom pozornošću odslušali predavanje Stipe Božića, potkrijepljeno atraktivnim videosnimkama.

K2 je visok 8611 metara i drugi je po visini vrh na svijetu. Stipe Božić popeo se na njega 1993. u okviru međunarodne ekspedicije koju je organizirala Planinska zveza Slovenije. Osim njega, na vrh su stupili Viki Grošelj, Zvonko Požgaj te meksički alpinist Carlos Carsolio. Pri usponu je, od posljedica visinske bolesti, na visini od 8000 metara preminuo Boštjan Kekec.

Vladimir Beštak

Predavanje Stipe Božića u Sesvetama

Skupština »Zanatlje« u Osijeku

Dana 21. siječnja 2012. održana je izborna godišnja skupština HPD-a »Zanatlja« u Osijeku. Izabrano je novo vodstvo društva, malo izmijenjeno u odnosu na staro, pri čemu se vodilo računa o tome da svi članovi vodstva imaju organizacijskih iskustava. Predsjednik društva je Marijan Špiranec, dopredsjednik Đuro Conjar, tajnik Zlatko Komloši, a blagajnica Ljilja Havranek.

Službeni dio skupštine trajao je prilično kratko, oko 35 minuta, što daje naslutiti da su članovi HPD-a »Zanatlja« zadovoljni dosadašnjim radom društva. Nije bilo primjedaba na izvješća tajnika, blagajnice i ostalih tijela društva pa se brzo pristupilo uručenju priznanja zaslužnima za rad u društvu. Ugodnom ozračju pridoniye su i pozdravne riječi gostiju. Nakon službenoga dijela svojim su nastupom večer uljepšale članice ŽVS-a »Druge«, a sve se završilo tradicionalnom planinarskom zabavom.

HPD »Zanatlja« iz Osijeka poziva zainteresirane planinare na tradicionalnu manifestaciju »Podunavski

Članovi HPD-a »Zanatlja« iz Osijeka na izletu u Daruvaru

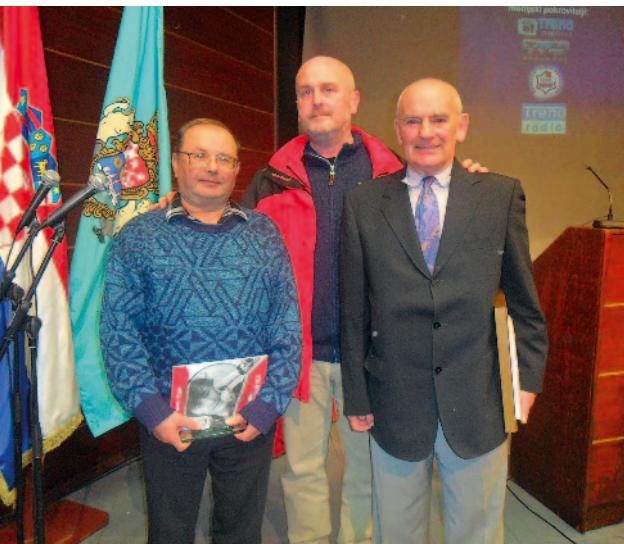
pješački put Mišino brdo – Aljmaš – Erdut« koja će se održati 22. travnja 2012. godine. Podrobnije informacije mogu se dobiti na tel. 091/54-09-548 (Marijan Špiranec).

Članovima PD-a »Karlovac« dodijeljena visoka priznanja u karlovačkom športu

Na tradicionalnom godišnjem proglašenju najboljih karlovačkih sportaša, koje su organizirali Karlovački tjednik i Karlovačka sportska zajednica, dvojici članova PD-a »Karlovac« dodijeljena su prestižna priznanja. Dugogodišnji planinar, alpinist, speleolog i gorski spašavatelj Marijan Pavlović proglašen je zaslужnim sportskim djelatnikom grada Karlovca, a svestrani dugogodišnji planinar i autor nekoliko planinarskih knjiga Rudolf Starić primio je nagradu za životno djelo u karlovačkom športu.

Nije na odmet spomenuti da su planinari nagrade osvojili u vrlo oštrot konkurenциji, među kolegama iz mnogo poznatijih i razvikanijih sportova, poput košarke, nogometa i dr. S ponosom možemo konstatirati da je dosad već nekoliko karlovačkih planinara dobilo prestižne nagrade u karlovačkom i županijskom sportu, pa ih ovom prilikom i spominjemo.

- Mladen Kuka – PD »Karlovac«: Priznanje SOFK-e 1979., Zasluzni športski djelatnik grada Karlovca 1995. i 2001., nagrada za životno djelo u karlovačkom športu 1995., Nagrada za životno djelo u županijskom športu 2001., Sportski djelatnik karlovačke županije 2002., priznanje Hrvatske zajednice športskih novinara 2002. Godine 1979. po prvi je put u povijesti karlovačkog planinarstva Mladen Kuka bio izabran među deset aktivnih sportaša godine.
- Mladen Postružnik – PD »Karlovac«: Zasluzni športski djelatnik grada Karlovca 2007.
- Antun Petrekanić – HPD »Martinčak«: Zasluzni športski djelatnik grada Karlovca 2008.

Nagrađeni članovi PD-a »Karlovac«, član UO-a Karlovačke športske zajednice Marijan Pavlović, predsjednik PSGK-a Mladen Kuka i dobitnik nagrade za životno djelo Rudolf Starić

- Neven Bočić – PK »Horizont« (SDK Karlovac): Zasluzni športski djelatnik grada Karlovca 2009.
- Mladen Strukan – PD »Karlovac«: Zasluzni športski djelatnik grada Karlovca 2010.

Ovaj pregled nagrađenih planinara u sportu znak je ozbiljnog i sustavnog rada u karlovačkom planinarstvu, koji nije prošao nezamijećeno pa možemo s ponosom konstatirati da je karlovačko planinarstvo uspjelo izboriti svoj zasluzeni status u gradu Karlovcu i Karlovačkoj županiji.

Ovogodišnjim športskim laureatima – planinarima nagrade su uručili gradonačelnik Karlovca Damir Jelić i član UO-a Karlovačke športske zajednice te predsjednik Planinarskog saveza grada Karlovca Mladen Kuka. Čestitamo nagrađenima!

Mladen Kuka

U pripremi monografija o povijesti karlovačkog planinarstva

Prije godinu dana Planinarski savez grada Karlovca započeo je s aktivnostima vezanima uz izradu monografije o povijesti karlovačkog planinarstva. Osnovan je inicijativni, a zatim i uređivački odbor, u kojem je predsjednik iz Gradskog saveza, a ostali su članovi predstavnici svih planinarskih društava iz Karlovca te drugih srodnih udruga koje imaju veze s planinarstvom, speleologijom i ekspedicijonizmom. Glavni urednik izdanja dojen je karlovačkog planinarstva Rudolf Starić, koji je odmah zdušno prionuo poslu. On je dosad napisao nekoliko vrijednih knjiga i brošura vezanih uz povijest karlovačkog planinarstva, speleologije i GSS-a, i u toj je tematici zasigurno najveći autoritet u karlovačkom

planinarstvu. Dogovoreno je da članovi odbora budu još i predstavnik HPS-a, glavni tajnik Darko Berljak, te gradonačelnik Karlovca Damir Jelić, koji su to i prihvatali, a Grad Karlovac preuzeo je ulogu pokrovitelja.

Monografija je već poprimila svoje prve obrise, a zamišljeno je da se u njoj kao najvažnija obrade sljedeća poglavlja: Povijest organiziranog planinarstva u Karlovcu kroz planinarska društva i klubove, Povijest planinarstva izvan planinarske organizacije (Dragoja Jarnjević, braća Seljan itd.), Najznačajniji uspjesi karlovačkog planinarstva, Biografije zasluznih planinara, Ekspedicijonizam, Speleologija, Školovanje planinarskih kadrova, Izdavačka djelatnost itd. Zaključak je Odbora da će se u ovoj »sirovoj« fazi pisanja prihvatići bilo čiji prijedlog koji je koristan i konstruktivan, a može poboljšati rad Odbora.

Planinarski savez grada Karlovca preuzeo je ulogu koordinatora, koji želi u svoj rad uključiti sve kompetentne planinare i na taj način spriječiti da to povjesno vrijedno djelo postane »monolog« i monopol jednog društva ili pojedinca koji smatra da je planinarstvo u Karlovcu počelo s njim ili od njega. Na žalost, to smo imali prilike vidjeti i doživjeti pri obilježavanju nekih obljetnica, kada su se iz nekih samo organizatorima znanih razloga pojedini dugogodišnji vrijedni planinarski djelatnici izostavljali u spominjanju, a njihove zasluge prešućivale ili pripisivale drugima. Uskoro s monografijom, Planinarski savez grada Karlovca radi i na osnivanju »Kuće slavnih u karlovačkom planinarstvu«, čiji bi stalni postav bio izložen u Vili Anzić. Svečano otvorene planira se koncem ljeta 2012.

Mladen Kuka

Održana godišnja skupština HPD-a »Sokolovac«

Već prema tradiciji, požeški planinari tijekom druge polovine siječnja održavaju svoje godišnje skupštine. Tako je bilo i ove godine. U radnoj, ali ujedno i svečanoj atmosferi razmotreni su prošlogodišnji rezultati koji su bili iznimno dobri, kako u pogledu ostvarenih akcija tako i po ostvarenim izletima. Izyjeće o radu društva podnio je tajnik Društva Predrag Livak. Vrlo zapaženo je bilo i izlaganje predsjednika društva dr. Antuna Lovrića o planinarskim objektima u Slavoniji. Uz usvajanje nekoliko pravilnika i Statuta HPD-a »Sokolovac«, Skupština je usvojila prijedlog imena planinara kojima će se dodijeliti zahvalnice i priznanja društva te onih koje će predložiti za dodjelu priznanja HPS-a. Na Skupštini su također imenovani počasni članovi HPD-a »Sokolovac« Požega. Taj status dobio su planinarke i planinari u starijoj životnoj dobi, koji su članovi Društva od 1950. godine, odnosno više od 40 godina. S osobitim ponosom spominjemo njihova imena i godinu članstva u Društvu. To su: Mila Pavlović (1950.), Joža Skočir (1950.), Mandica Grbac Kundakčić (1950.), Oto Horvat (1950.), Antun

Krešo Parac (1950.), Ivan Čokrlić (1951.), Božidar Miler (1951.), Pjer Križanac (1953.), Drago Franić (1953.), Rafo Lušić (1956.), Vitomir Noušak (1956.), Krešimir Milinković (1957.), Amalija Fridrih (1960.), Zvonimir Fridrih (1960.), Božidar Kempf (1961.) Zlata Böhm - Pipal (1963.) i Boris Gerbec (1963.). Sve njih pozvao je na susret predsjednik dr. Antun Lovrić u vrijeme novogodišnjih blagdana i u veoma emotivnom druženju čestitao im novu 2012.godinu, poželjevši im puno zdravlja. Iskaznice počasnog člana bit će im dodijeljene prilikom skorog otvaranja tzv. »kamene sale« u planinarskoj kući »Lapjak«, objektu koji su upravo oni zdušno gradili i koji im je duboko usađen u srce.

dr. Antun Lovrić

Jubilarni 30. »Papučki jaglaci«, uz sjećanje na Ivana Jakovinu

Kada osvane proljeće, a Papuk obilježe jaglaci, kukurijek, visibabe i drugo proljetno cvijeće, požeški planinari organizirat će tradicionalnu planinarsku priredbu »Papučke jaglace«. Ovaj put, akcija će se održati u sjećanje na vrlog planinara Ivana Jakovinu, koji je preminuo prošle godine. Uspomena je to na divnog čovjeka koji je bio utemeljitelj »Papučkih jaglaca« i kako je sam znao reći, pripadao mu je status »kuma« ove velike i masovne planinarske priredbe.

Ovogodišnji tradicionalni 30. »Papučki jaglaci« održat će se 25. ožujka 2012. godine u Velikoj, točnije na veličkim livadama uz potok Dubočanku. Organizator HPD »Sokolovac« iz Požege obilježit će veliki jubilej na svečan način. Planinarit će se po sedam planinarskih staza na Papuku:

- Veličke livade – Lapjak – Velički grad – livade;
- Veličke livade – Mališčak – livade;
- Veličke livade – pl. kuća »Lapjak« – Češljakovački vis – pl. kuća »Trišnjica« – Duboka

- Veličke livade – Duboka – Jankovac – livade
- Veličke livade – Duboka – Jankovac – plan. kuća »Trišnjica« - livade
- Veličke livade – Nevoljaš – Jankovac – Duboka – livade
- Veličke livade – Duboka – pl. kuća »Trišnjica«

Za sva planinarska društva i za sve izletnike osigurani su domaći planinarski vodiči koji će ih voditi po ovim trasama. Preporučuje se planinarskim društvima koja će sudjelovati na »Papučkim jaglacima« da se pravovremeno najave kako bi saznali sve pojedinosti i uskladili se s domaćim vodičima. Na Veličkim livadama požeški planinari pripremaju besplatni čaj i pecivo te planinarski ručak po povoljnoj cijeni. Poslije ručka počinje uobičajeno glazbeno poslijepodne.

Sve informacije o »Papučkim jaglacima« planinarska društva mogu dobiti od tajnika HPD »Sokolovac« Požege, Drage Mikela na telefon 092/25-45-654 ili predsjednika dr. Antuna Lovrića (099/29-14-900).

dr. Antun Lovrić

U Tuku održani ispiti za vodiče

Komisija za vodiče HPS-a u Tuku je 11. i 12. veljače 2012. održala zimski dio ispita za vodiče. Za ispit se prijavilo 14 kandidata, a zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta i zatvorenih cesta pristupilo ih je 11. Kandidati su pokazali dobro znanje iz vještine vođenja u zimskim uvjetima. Pet kandidata nije pristupilo cijelom ispitu ili položilo sve predmete.

Polaganjem svih ispita naziv vodič stekli su Danijel Mustafić iz SPV Slavonija, Marica Mihaljević iz SPV Šibenik, Slavica Šindija iz SPV Zadar, Renato Kašnar iz SPV Zagreb i Dorian Klasić iz SPV Zagreb. Daria Stipić iz SPV Zadar položila je sve ispite zimskog dijela.

Dražen Lovreček

Fotonatječaj Čarolija planine

HPD »Jastrebarsko« raspisalo je fotografski natječaj pod nazivom »Čarolija planine« te poziva sve zaljubljenike u prirodu i planinu, a koji su njenu ljepotu i skrivene tajne pokušali uhvatiti fotoaparatom, da svoje radevine podijele sa zainteresiranim planinarama. Radovi se primaju do 31. ožujka 2012., a sudjelovati mogu svi zainteresirani fotografi, članovi planinarskih društava.

Želimo također naglasiti da će se po završetku natječaja, uz prigodno nagrađivanje najboljih, organizirati i izložba tijekom koje će se izložiti odabrani radevi. Izložba će biti postavljena u Gradskom muzeju i galeriji Jastrebarsko od 20. travnja 2012., a organizator će izložbu prema dogovoru postaviti i na drugim lokacijama.

Na natječaju se fotografije prikupljaju u dvije teme: 1. Japetić i Samoborsko gorje, 2. Planina i planinarenje. Jedan fotograf može poslati najviše 5 fotografija u jednoj temi (ukupno najviše 10 fotografija). Uz fotografije potrebno je poslati popunjenu prijavnici, koja se može preuzeti na webu www.hpd-jastrebarsko.hr. Fotografije moraju biti pripremljene za razvijanje na veličinu 30 x 40 cm u jpeg ili tiff formatu, minimalne dimenzije veće stranice 3000 piksela. Zaprimaljeni CD-i i DVD-i se ne vraćaju. Fotografije s naznakom »Za foto natječaj« mogu se poslati na jednu od sljedećih adresa: HPD »Jastrebarsko«, pp 22, 10450 Jastrebarsko ili putem e-maila hpd.jastrebarsko@gmail.com. Sve dodatne informacije mogu se dobiti putem telefona: Nikolina Vučinić 091/89-35-077, Igor Plantaš 099/31-17-659.

Nikolina Vučinić

KALENDAR AKCIJA

- 11. 3. Obilazak romarskog puta Belec - Marija Bistrica**
HPD Belegrad, Belec
Verica Havoić, 098/16-09-056
Stjepan Hanžek
- 11. 3. Pohod po Istarskom planinarskom putu**
Istarski planinarski savez, Pula
Vladimir Rojnić, 098/366-101,
vladimir.rojnic@pu.t-com.hr
Livio Faraguna, 091/50-24-486,
pd.skitaci@pu.t-com.hr
- 13. 3. - 27. 5. Planinarska škola HPD-a Kapela**
HPD Kapela, Zagreb
kapela@hpd-kapela.hr
Damir Gross, 091/57-52-842, gross@zg.t-com.hr
- 24. 3. 18. Našički križni put**
PD Krndija, Našice
Branko Grubač, 091/55-69-865
- 24. 3. Proletni uspon na Oštru uz akciju Jedan dan za čisti okoliš**
PD Željezničar, Gospić
prof. Andrija Benković, 095/84-27-203,
053/574- 305
- 24. 3. JEDAN DAN ZA ČISTI OKOLIŠ**
Hrvatski planinarski savez
HPS, 01/48-24-144, 01/48-23-626
- 24. 3. Jedan dan za čisti okoliš**
PD Mršinj, Korenica
pdmršinj@gmail.com
Marijana Nahod, 091/56-74-329
- 25. 3. 30. Papučki jaglaci**
HPD Sokolovac, Požega
- 25. 3. Kunfov pohod - za preminule planinare**
PD Susedgrad, Zagreb
pdsusedgrad@yahoo.com
Nikola Sedmak, 098/355-446
- 25. 3. Uspon na Neprobić**
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
hpd-dubrovnik@hotmail.com
- 1. 4. 3. tradicionalni uspon na Zarin**
PD Škamnica, Brinje
Gojko Crnković, 098/92-33-626,
gc66698@gmail.com
Krešimir Oršanić, 091/78-17-322,
kresimirorsanic@net.hr
- 1. 4. Memorijalni uspon na Stražišće**
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
- 3. 4. - 10. 6. Opća planinarska škola HPD-a Zagreb-Matica**
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
informacije@zagreb-matica.hr
HPD Zagreb-Matica, 01/48-10-833
- 7. 4. - 16. 5. Alpinistička škola HPD-a Zagreb-Matica**
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
informacije@zagreb-matica.hr
HPD Zagreb-Matica, 01/48-10-833
- 9. 4. Dan Varaždinske planinarske obilaznice**
HPD Dugi Vrh, Varaždin
Vladimir Slunjski, 091/24-09-301
Željko Horvatić, 091/51-72-043
- 14. 4. Ispit i priprema za pristupanje ljetnom tečaju za vodiče**
Komisija za vodiče HPS-a
vodici@plsavez.hr
Dražen Lovreček, 098/356-386
- 14. - 15. 4. Pohod Jaskanskim planinarskim putom**
HPD Jastrebarsko, Jastrebarsko
hpd.jastrebarsko@gmail.com
Igor Plantaš, 099/31-17- 659
- 15. 4. Pohod »Vrbniče nad morem«**
PD Obzova i TZV Vrbnik, Krk
Zoran Sekovanić, zsekovanic@yahoo.com
Stjepan Janeković, tetivika2612@gmail.com
- 15. 4. Pohod Dragojlinom stazom na Okić**
HPD Željezničar, Zagreb
- 15. 4. Dan PD-a Dubovac, akcija Hodanjem k zdravlju**
PD Dubovac, Karlovac
Vitomir Murganić, 091/13-33-331
- 15. 4. Pohod Od Ivane do Tadije**
PD Dilj gora, Slavonski Brod
pdiljgora@gmail.com
Marica Petričević, 091/54-32-089
Mijo Šoš, 099/87-59-455, 035/265-439
- 15. 4. 15. proljeće na Bilogori**
HPD Bilogora, Bjelovar
Željko Vinković, 098/449-989,
zeljko.vinkovic1@bj.t-com.hr
Đuro Gustović, 099/19-51-466, 043/231-025
.....
- 27. - 29. 4. DANI HRVATSKIH PLANINARA**
Mljet, Babino Polje
HPS i PD Mljet, Govedari
www.plsavez.hr

Stručni tečajevi i škole HPS-a u 2012. godini

Hrvatski planinarski savez redovito svake godine održava više stručnih škola i tečajeva, pa tako i u 2012. godini. Kako bi planinarska društva i klubovi na vrijeme mogli planirati i prijaviti svoje članove na te akcije, stručne komisije HPS-a priredile su podatke o saveznim tečajevima i školama. Osnovni podaci o planiranim tečajevima i školama u idućem razdoblju navedeni su u tablici.

Naziv	Datum	Mjesto	Voditelj	Cijena	Rok prijave
Tečaj za markaciste (za područje Zagreba i okolice)	19. i 20. 5. 2012.	Dvorana HPS-a i Medvednica	Jasna Kosović	80 kn (priručnik Planinarski putovi i pribor)	7. 5. 2012.
Tečaj za markaciste (za područje Ličko-senjske županije)	29. i 30. 9. 2012.	Planinarski dom Vila Velebita, Baške Oštarije	Boris Bjedov	80 kn (priručnik Planinarski putovi i pribor)	17. 9. 2012.
Ljetni tečaj za vodiče	12. - 19. 5. 2012.	Planinarski dom u Tuku	Dražen Lovreček	1700 kn (smještaj, prehrana, organizacija amblema)	30. 4. 2012.
Tečaj za vodiče društvenih izleta	8. 9./9. 9., 15. 9./16. 9. 2012.	Planinarski dom Vila Velebita, Baške Oštarije	Dražen Lovreček	500 kn (organizacija tečaja, amblema)	23. 8. 2012.
Mala velebitska planinarska škola*	25. 6. - 1. 7. 2012.	Planinarska kuća Alan	Ivan Hapač	besplatno	15. 5. 2012.

Malu velebitsku planinarsku školu HPS planira provoditi svake godine početkom ljetnih školskih praznika radi školovanja naših mlađih članova (od 9 do 12 godina), posebice onih u čijim se sredinama redovno ne organiziraju planinarske škole. Za školu je predviđen bogat i kvalitetan program kojeg će provoditi instruktori HPS-a i HGSS-a, a sve troškove boravka i prehrane polaznika snosit će HPS. Planinarska društva mogu prijaviti najviše dva polaznika, a u slučaju većeg broja prijavljenih Komisija za školovanje HPS-a odredit će 25 polaznika. Jedina je obveza društva ili roditelja da djecu dovedu do planinarske kuće Alan na Velebitu i dođu po njih nakon škole. Zainteresirane planinarske udruge trebaju se javiti u Ured HPS-a, najkasnije do 15. 4. 2012. kako bi primili prijavnicu za tu školu s programom i svim potrebnim uputama.

Prema rubrikama u tablici svi zainteresirani mogu se prijaviti komisijama za planinarske puteve i vodiče na adresu HPS-a, Kozarčeva 22, Zagreb ili putem e-pošte: putovi@plsavez.hr i vodici@plsavez.hr, odnosno kontaktirati ih i u slučaju dodatnih pojašnjenja. Nakon prijava o roku i načinu uplate kotizacije za tečajeve bit će obaviješteni od strane pročelnika tih komisija.

Ususret Danima hrvatskih planinara na Mljetu

Hrvatski planinarski savez i Planinarsko društvo »Mljet« Govedari pozivaju zainteresirane planinare na sudjelovanje u Danima hrvatskih planinara koje će se ove godine održati u Babinom Polju na otoku Mljetu. Susret će se održavati od petka 27. travnja do nedjelje 29. travnja, s dodatkom do utorka 1. svibnja 2012.

Središnje mjesto događanja bit će kamp »Mungos« u Babinom Polju, koji je 10 km udaljen od trajektne luke Sobra. Babino Polje smješteno je ispod najvišeg vrha Mljeta (Veliki grad, 514 m), otprilike na sredini otoka. U kampu »Mungos« svečano će se otvoriti i zatvoriti skup, tamo će biti polazišna točka za planinarske ture, a svaku večer u njemu će uz druženje, biti organizirana živa glazba. Pred ulazom u kamp nalazit će se informativni punkt organizatora na kojem će se svih dana moći dobiti sve potrebne informacije. Preporuča se standardna planinarska oprema s ruksakom i čvrstim gojzericama. Za planinare slabije kondicije organizirati će se lakše ture. Svi izleti su pod stručnim vodstvom domaćih planinara uz dežurstvo HGSS-a.

Cjelokupni program skupa s opisom mogućnosti smještaja, praktičnim podacima i telefonima za kontakt dostupan je na webu HPS-a - www.plsavez.hr.

Mljet, Babino Polje

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ PLANINARSKO DRUŠTVO MLJET

DANI HRVATSKIH PLANINARA

Babino Polje - otok Mljet
27. - 29. travnja 2012.

PETAK, 27. travnja

od 13:00 h PRIHVAT PLANINARA U
TRAJEKTNJOI LUCI SOBRA
I KAMPU »MUNGOS«
BABINO POLJE (središnje
mjesto događanja)
od 19:00 h DRUŽENJE U KAMPУ

SUBOTA, 28. travnja

od 8:00 PRIHVAT PLANINARA U
TRAJEKTNJOI LUCI SOBRA I
KAMPU »MUNGOS« BABINO
POLJE
8:30 POLAZAK NA TURU Sobra – Opor
dolac – Pločin dolac – Duboki do
– Veji do – Rogovići – Veliki grad
(514 m) – Babino Polje (5 sati)
9:30 POLAZAK NA TURU Babino Polje
– Glogovac – špilje Ostaševica i
Movrica – Rogovići – Veliki grad –
Babino Polje (5 sati)
13:00 POLAZAK NA TURU Babino Polje
– Ilirski potok - Odisejeva špilja –
Babino Polje (2 sata)
15:00 PLANINARSKI RUČAK
18:00 SVEČANOST OTVARANJA
od 19:00 PLANINARSKI PLES UZ ŽIVU
GLAZBU

NEDJELJA, 29. travnja

6:00 TRANSFER VOZILIMA U BLATO
6:30 POLAZAK NA TURU Blato –
Oskorušni do – Mokri do –
Mrčenski križ – Babino Polje
(4 sata)
6:30 POLAZAK NA TURU Blato –
Strmica – Ivanje polje – Put
Željka Poljaka – Tatinica –
Švicarski put – Polače (5 sati)
6:45 POLAZAK TURU Polače – Polačno
polje – Montokuc – Put po vrsima
– Nerezni dio – Ivanje polje –
Strmica – Blato (8 sati)
13:00 SVEČANO ZATVARANJE SKUPA

Zbog 1. svibnja i mogućnosti spajanja blagdana s
ponedjeljkom 30. travnja organizirat će se niz tura i
događanja i za te dane (detaljnije u posebnom programu)

INFO

PD »Mljet«, Goveđari, Marin Perković, 098 542 100 ili 095 5191 450, marin.perkovic1@du.t-com.hr
KAMP »MUNGOS«, Babino Polje; tel: 020 745-224 ili 098 208968; fax: 020 745-060, Komar.d.o.o@du.t-com.hr